

Zsoldos B.
1923 -

TIZÉV

XII. 15.

Drae 7399

P 8/7/9

TÍZ ÉV

EMLÉKLAPOK
A BUDAPESTI KEGYESRENDI FŐGIMNÁZIUM
CSERKÉSZCSAPATÁNAK TÍZÉVES ÜNNEPÉRE

ÖSSZEALLÍTOTTA:
A PARANCSNOKSÁG

Richter

1923
BUDAPEST

„... a cserkészzetben immár egy évtized óta kifejtett buzgó tevékenységért... különös főpásztori köszönetemet és elismerésemet nyilvánítom...”

Csernoch János
bíbornok, hercegprímás.

A cserkészzet Magyarországon és budapesti főgimnáziumunkban fennállásának tízéves jubileumát üli. Az a meleg fogadtatás és felkarolás, mellyel a cserkészzet nálunk minden körben találkozott, mutatja, hogy célja — tetsben ép, lélekben vallásos, egészben véve tetterős, lovagias és nagylelkű nemzedéket nevelni — teljesen megfelel a magyar lelkületnek. Cserkészzetünk jó úton van, hogy e nagy célt meg is valósítsa. Ezzel nagy hála fogja kötelezni nemzetünket, mert érvényre segíti ismét azokat a nemes lelki tulajdonságokat, melyek a magyar léleknek alapsajátságai, de amelyeket a ránk zúdult nagy kataklizma izszapos hullámai jórészben elborítottak.

A lelki megtisztulás gondos munkájának tanuja e kis könyv, mely tíz évnek örömteljes fáradozásairól számol be. Hiszem, hogy akik megismerik, meg fogják belőle szeretni a cserkészte-
tet; mindazokat pedig, akik annak zászlója alá sereglenek, az önzetlen munka és a nemes felebaráti szeretet gyakorlására fogja serkenteni.

Dr. Hám Antal
a kegyestanítórend h. főnöke.

A magyar cserkészzet történetében Sik Sándor neve vezéri név. Adhatok-e jobb buzdítást — kedves fiaim — mint azt, hogy mindenben híven kövessétek vezéreteket!

Pintér Jenő
budapesti tankerületi kir. főigazgató.

Piarista cserkészek!

Ha rátok nézek a sötétséget szétverő napsugár jut az eszembe. Legyetek továbbra is hordozói Krisztus világosságának, hogy szeretet és melegség áradjon belőletek embertársaitokra, de pusztító tűz is, ha valaki lelketekre és hazátokra tör.

Witz Béla
a Magyar Cserkész Szövetség elnöke.

Te Deum laudamus.

Ezt a füzetecskét voltaképen imádsággal kellene kezdeni.

Mert imádság fakad a lelkünkben, a Te Deum orgonaszava zúg fel bennünk, mikor visszatekintünk tizesztendős munkánkra.

Tíz év! Egy kis történelem! Egy nagy darab élet! Semmi az emberiség vagy a nemzet életében, nagy dolog, hosszú idő, egész kis korszak egyesekben, egy darab komoly történelem egy fiatal intézmény fejlődésében. Tíz évi munka! Mennyi komoly fiatal érték emlékéit foglalja magában ez a három szó! A kezdet bukdácsolását idézi fel, keserves küzdelmeket, megnemértéssel, tudatlansággal, rosszakarattal, szellemi renyhességgel, a magunk gyengeségével, fiatal lelkek állhatatlanságával. De örömet is, sok-sok tiszta, szép, friss, lélekjobbító örömet. És jó munkának fölemelő, lélekmegnyugtató, új erőt adó nemes öntudatát.

Te Deum laudamus! Téged Isten dicsérünk azért a jó munkáért, amelyet végeznünk engedté. Azért a jóért, — ha nem is volt sok talán, ha nem is a mi munkánk, hanem a tied, — amit édes fiaink lelkébe ültethettünk. Azért a sok áldásért, amit míg másokért dolgoztunk, a mi lelkünkben munkáltál. Azért a sok-sok gyönyörűségért, amit a munkából számunkra fakasztottál. De legeslegfőbbképpen azért a sok csodálatos értékért, amiket a magyar fiúk lelkében e tíz évi munka közben megismernünk adtál! Mennyi tisztaságot, mennyi önfeláldozást, mennyi ügyességet, mennyi hősiességet, mennyi magasrendű lelkiséget adott meg tapasztalunk a mi ifjává nőtt fiainkban! Aki cserkészmunkát végzett, az megtanulta tisztelni a magyar ifjúságot! Hála legyen érte az Istennek!

De ez a mi tízéves ünnepünk nemcsak Te Deum, hanem Veni Sancte is. Nemcsak hátratekintés, hanem pillantás előre, a jövőbe is. Nemcsak lelkiismeretvizsgálás, hanem programkészítés új munkára, amely jobb, egészségesebb legyen az eddiginél. Katolikusok vagyunk, abból a világnézetből élünk, amelynek alaphangja: Egyre jobban! Akarunk egyre jobban dolgozni, egyre jobb cserkészek lenni, egyre különb, egyre mélyebb, egyre egészségesebb cserkészmunkát végezni. A mult tanulsága csak arra legyen jó, hogy megtanuljunk belőle

kijavítani, ami hibás vagy félig-jó volt; szeretni, erősen tartani, elszántan követni, ami jónak bizonyult. Hibánk, gyengeségünk, tökéletlenségünk akadt bőven; ezt senki sem érzi nálunk jobban. De egészben véve nem kell szemrehányást tennünk magunknak: olyan munkát végeztünk, amely kezdetnek derék munka volt. Most már jőjjön a derekabb folytatás!

Nagy dolgot akarunk. Emberebb, magyarabb, egészségesebb ifjúságot, különb nemzedéket, Istentől, Ur Jézusból élő, hazaépítő igaz magyarságot. Nagy célokhoz nagy elszánás kell és nagy kegyelem. Az elszánás él bennünk töretlenül, úgy mint tíz évvel ezelőtt, a kegyelmet Istentől kérjük. Ezért fordulunk hozzád a második évtized kezdetén egész szívünkkel, Szentlélek Úristen!

Veni Sancte Spiritus!

Ezek az emléklapok *Tíz év* címet viselnek, de voltaképen *tizenegy évről* számolnak be. Csapatunk 1923 decemberében épen 11-ik évét töltötte be. A tízéves forduló ünnepét tavaly kellett volna megülnünk, de részben a Szövetség jubileumi ünnepe, részben egyéb akadályok kívánatosá tették ez évre halasztását. Kérjük csapatunk jóbarátait, nézzék el nekünk ezt a kis szépséghibát.

Mit akarunk ezzel a füzetrel?

Be akarunk számolni magunknak, fiainknak és jóbarátainknak: mit végeztünk tíz év alatt? Magunknak lelkiismeretvizsgálatul és önmegjobbítás alapjául szántuk; fiainknak kegyeletre nevelőül, serkentőül a mult, a tradíciók megbecsülésére; a cserkészlet barátainak tanulságos adalékul: egy csapat tízéves küzdelmeiben mint eleven tükrében tükröződik az egész magyar cserkészlet története. Azoknak pedig, akik még nem ismerik a cserkészletet, némi fogalmat szeretnénk nyújtani, mi az valójában. A cserkészlet — az egészségesen összhangzó jellem-, test- és ügyességnevelésnek ez az egészében gyakorlati „jó polgár”-iskolája — „nem szervezet, hanem mozgalom” — mondja Baden-Powell, az alapító —: tehát nem szervezetet, nem intézményeket, nem kézzelfoghatóan lemérhető úgynevezett „eredményeket” akar elsősorban, hanem eleven életet, cserkész-eszmény és cserkész-izlés szerinti életet. Ezt az eleven és — mint hisszük — nagyraható cserkész-életet szeretnők megsejtenni a következő lapokon.

A magyar cserkészek indulója.

Fiúk, föl a fejjel! A harsona zeng,
 Álljunk csatasorba vidáman!
 Ránk vár a világ, ez a harc a mienk,
 Katonái vagyunk valahányan.
 Jó fegyverünk: izmos karunk,
 Égő szemünk, vidám dalunk.
 Amerre járunk, megterem
 A győzelem, a győzelem.

Fiúk, föl a fejjel! Az óra közel:
 Kel a magyar éjben a hajnal.
 Most kell az erős kar, a férfiú-mell,
 Ezeréves acél-akarattal
 Zúg, mint a harci trombita,
 A Lomnic és a Hargita.
 Értünk kiált, felénk süvölt
 Az ősi föld, a drága föld.

Szabadba fiúk! A nap arca nevet.
 Ott pezsdül a friss, tüzes élet.
 Járjunk be mezőt meg a rengeteget,
 Szabad ott a szabadban az élet. *lelek.*
 Ott szemben, szívben tiszta láng
 S az Isten arca néz le ránk:
 Lehelletén ott megterem
 Erő, szabadság, győzelem.

Sík Sándor.

Csapatunk gyermekkora.

I. A kezdet.

Csapatunk az 1912–13. iskolai évben, a magyar cserkészzet első évében alakult. Megalakulásának első mozzanatai még 1912-ből valók. Az alapító parancsnok 1912 tavaszán hallott először a cserkészetről, amelyre Foersternek egy pedagógiai műve hívta fel figyelmét. Ugyanez év nyarán került kezébe a német Pfadfinderbuch és ennek tanulmányozása után határozta el valami hasonló szervezet megalkotását. Az 1912–13-iki iskolai évben a cserkészmozgalom első nyomai többfelé jelentkeztek Magyarországon. Ezek között legjelentékenyebb a Zászlónk szerepe, amely egymásután több cikkben ismerteti a cserkészzetet. E cikkek hatása alatt iskolánk azévi II. B. osztályának néhány tanulója azon kéréssel fordult osztályfőnökéhez, Sík Sándorhoz, hogy az osztályban alakítson cserkész-csapatot.

Gyökerek.

A munka — természetesen tapogatózó, primitív módon — az osztály keretében meg is indult három órssel, de már néhány hét múlva szélesebb alapokra helyezkedett és az egész intézet ifjúságára kiterjeszkedett. Közben ugyanis a fővárosban többfelé megindult a cserkészmozgalom és az első csapatoknak (a mienken kívül a Budapesti Református Ifjúsági Egyesület, a Regnum Marianum és a Budai ifjúsági kongregációk) vezetői közös megbeszéléseket kezdtek folytatni, melyeken lassan kezdtek kibontakozni a magyar cserkészzet vezető gondolatai. E megbeszélések legfontosabb eredménye volt az első vezetői tanfolyam, melyet 1913 elején a nevezett csapatok közösen tartottak a BRKIE helyiségében. Az első vezetők előtt kezdettől fogva egy új, egészségesebb fiú-típus, egy mélyebben keresztény, tudatosabban magyar, tisztább, cselekvőbb, egészségesebb generáció megteremtése lebegett. És ugyancsak kezdettől fogva a hasonló gondolkodású csapatoknak egy ilyen szellemű szövetségben való tömörítésére törekedtek.

Az így kialakult elvek alapján indult meg a munka intézetünkben is. Az alapító parancsnoknak ebben az első évben Hámos Nándor tornatanár volt segítségére. A kezdetben jelentkező nagyobb fiúk közül Sztrilich Tamás, Gyertyánffy László, Rozgonyi Ödön, Mócsy János, Major Dezső, Vass Tibor vettek részt a vezetésben, akik utóbb is jelentős szerepet vittek a csapat munkájában, sőt részben a Magyar Cserkészszövetségben is. 1913 tavaszán ezek képezték ki a csapat első tagjait a cserkészzet elemeire, a jelölt-próba és a másodosztályú próba akkori, a mainál jóval csekélyebb anyagára, melyet ők maguk az említett első közös vezetői kurzuson sajátítottak el. E hónapok alatt alakult ki a csapat első szervezete, kezdtek munkálkodni az első órsők, ekkor történtek az első kirándulások. Ekkor vetették meg (főleg Mócsy és Gyertyánffy, majd Sztrilich Tamás) a csapat műszaki felszerelésének alapjait és egyesek (főleg Major és

A munka megindul.

A cserkésztvörvény.

1. A cserkész egyeneslelkű és feltétlenül igazat mond.
2. A cserkész híven teljesíti kötelességeit.
3. A cserkész ahol tud, segít.
4. A cserkész minden cserkésztestvérének tekint.
5. A cserkész másokkal szemben gyöngéd, magával szemben szigorú.
6. A cserkész szereti a természetet, jó az állatokhoz és kinéli a növényeket.
7. A cserkész feljebbvalóinak jó lélekkel és készségesen engedelmeskedik.
8. A cserkész vidám és meggondolt.
9. A cserkész takarékos.
10. A cserkész testben-lélekben tiszta.

Rozgonyi) szép haladást tettek a főzés mesterségében is. A belső munka főként két irányban folyt. Az egyik a cserkésztvény részletes magyarázata volt, melyet a parancsnok végzett a heti összejöveteleken a Foerster-féle megbeszélő mód szerint; a másik a napi-jóttét bevezetése, amelyre a fiúk a kezdet lelkesedésével vetették rá magukat.

Ezt a friss és intenzív munkát jún. 8-án az első fogadalomtétel ünnepe koronázta meg, melyen 60 cserkész tette le a fogadalmat a parancsnok kezébe. A fogadalmi ünnepségen, mely a Farkas-völgyben folyt le nagyszámú közönség jelenlétében, dr. Schütz Antal t. úr mondott emlékezetes beszédet. Majd Major Dezső a napi-jóttétről szólt, a fiúk pedig különböző cserkészügyességeket (köztük a később feledésbe ment cserkészcsürdöngölőt) mutatták be.

1913 nyarán volt Magyarországon az első nagyszabású cserkészátborozás a Zászlónk égíse alatt, melyen a Regnum Marianummal és a komáromi bencés csapattal együtt mi is résztvettünk. Ez volt a nevezetes vági tutajexpedíció. Kralovántól—Komáromig 30,0 kilométert tettünk meg 6 nagy tutajon, végig a gyönyörű Vág-völgyön. Csapatunkból 14 fiú vett részt az expedíción Sik Sándor parancsnok, Zimányi Mihály premontrai tanár és dr. Miklós Ferenc ügyvéd „segéd tiszték” vezetése alatt. A „Vadgalamb” (ez volt a mi tutajunk neve) jól megállotta helyét, főképen a többiek közül is kiváló erősebb cserkész-fegyelmével.

Az első fogadalom.

Az első tábor: a tutajexpedíció.

Az első cserkészinduló (1913).

Megy a tutaj.

Vigan fiúk, cserkészfiúk,
Föl a fejet merészen!
A lábunk lépjen peckesen,
Szemünk a magasba nézzen!
Szeliden bűg a vadgalamb
Az őrsünk zászlaján.
A cserkész bátor és derék,
Gyengéd, erős, vidám.

Bennünk a jó Isten lakik,
Erőnk, Urunk, Vezérünk.
Kemény, acelos tisztaság
Tűzében ég a vérünk.
Szeliden bűg a vadgalamb
Az őrsünk zászlaján.
A cserkész Isten harcosa,
Jó harcos és vidám.

A hőségtől sem rettegünk
Es kacagunk, hogyha ázunk,
A keblünkön a kenyerünk
Es hátunkon a házunk.
Szeliden bűg a vadgalamb
Az őrsünk zászlaján.
A cserkész mindig résen áll.
Hű mindig és vidám. (Sik Sándor.)

A cserkészfogadalom Én . . . fogadom, hogy teljesítem kötelességeimet, melyekkel Istennek, hazámnak, és embertársaimnak tartozom, — minden lehető megteszek, hogy másokon segítsek, — ismerem a cserkésztvényt és mindenkor megtartom.

II. A kialakulás.

Csapatunk cserkészjellegének, belső szervezetének és részletes munkarendjének kialakulása az 1912/13—1914/15. iskolai évekre esik. E három év alatt nagyjából kialakult csapatunk egyénisége és cserkészmunkánk keretei, melyek a körülményekhez képest időnkint kisebb változásokat szenvedtek ugyan, de lényegben voltaképp máig ugyanazok maradtak.

Csekély ingadozások után csakhamar megszilárdult az a szokás, hogy csak a harmadik gimnáziumi osztálytól kezdődőleg vettünk fel fiúkat a csapatba. A felvétel előbb félévenként, utóbb csak évenként egyszer történt, önkéntes jelentkezés alapján. A jelentkezők, ha sem szüleiknek, sem tanáraiknak nem volt kifogásuk belépésük ellen, jelölt-**Jelöltfelvétel.** örsökbe kerültek és megkezdődött jelöltképzésük. A kiképzést az első években mindig a parancsnok végezte, kit utóbb több éven át Major váltott fel ebben a munkában. A kiképzés hetenkinti őrsi órákon, utóbb kirándulásokon történt és a cserkész törvény részletes megbeszéléséből és a jelölt- és II. osztályú próba anyagát tevő gyakorlati ismeretek begyakorlásából állott. A fiúk megtanulták a törvényt, rászoktak a napi jótetre, a szükséges ismeretekről, megfigyelésekről, imádságokról, dalokról, adatokról stb. *cserkésznoteszt* vezettek, megtanulták a keresztény napirendet, a gazdaságos tanulás technikáját stb. és a próbaidő leteltével eserkészfogadalmat tettek. A fogadalmat cserkészeink már az első évek óta egy-egy évre teszik és minden esztendőben ünnepélyes keretek közt megújítják.

A fogadalmat tett cserkészek a meglévő örsökbe nyertek beosztást. Csapatunk szervezete ezekben az években általában az őrsi rendszeren nyugodott. Minthogy a csapat létszáma még nem volt túlságosan nagy, az adminisztrációs munka csekély volt, a kiképzési anyag is még csírájában és a parancsnoknak a főtebb említett idősebb fiúk személyében kiváló segédezők álltak rendelkezésére, azért az őrsi rendszer teljesen kielégítette az igényeket. A parancsnoknak a csapat második és **Szervezet.** harmadik évében dr. Schütz Antal, Zimányi Gyula, dr. Horváth Jenő, Magas Mihály, dr. Pozsgai Rezső és Zimányi Mihály tanár urak voltak segítségére. A csapat közös adminisztrációjának ellátására (levelezés, igazolványok, hirdetések stb.) a parancsnok és az örsök közti érintkezés megkönnyítésére, valamint a közös szolgálatok vezetésére csakhamar szükségessé vált a vezetőtiszti (utóbb csapatvezetői) tisztség felállítása, melyet egy-egy idősebb, rendesen VIII.-os cserkész töltött be. Az első vezető tiszt Sztrilich Tamás, a második Major Dezső volt. Minthogy a cserkészmunka szövetségi szervezete még ekkor nem alakult ki Magyarországon, a csapat maga állított ki cserkészigazolványokat és az akkori kezdetleges cserkészirodalom alapján maga dolgozta ki munkarendjét, a cserkészpróbák anyagát és főként a magyar cserkészjellemnevelési módszereit. A csapat munkarendje a következőképpen alakult ki: A fiúk hetenkint egyszer őrsi órára, havonként egyszer közös csapatösszejövetelre gyűltek össze. A csapatösszejöveteleken a csapat folyó ügyei (beosztások, hirdetések, szolgálatok stb.) és komoly erkölcsi megbeszélések kerültek napirendre. Az őrsi órákon gyakorlati erkölcsi kérdések megbeszélése, ezek megvitatása és a **Munkarend.** próbák anyagának praktikus oktatása szerepelt; a komoly tárgyalást rövid játék, éneklés vagy könnyebb felolvasás tarkította. A csapatösszejöveteleket a parancsnok, esetleg valamelyik más tanár; az őrsi órákat rajtuk kívül a segéd-tiszteknek nevezett nagyobb fiúk valamelyike vezette. A kirándulásokon gyakorlati munkák (főzés, műszaki munkák, térkép stb.), vezénylési gyakorlatok, hadi- és egyéb játékok szerepeltek; ekkor újította fel a cserkészcsapat a Budapesten már-már feledésbe ment métajátékot. Kirándulásaink különböző helyekre vezettük, de legtöbbször és legnagyobb szeretettel a Farkasvölgyet (Berger-villa), utóbb a Széchenyi-hegyi apáca-telket kerestük fel.

A csapat fegyelme kezdetben egészen barátságos érintkezésen alapult, intim és vidám jellegű volt; a katonai formák ekkor még alig jelentek; a csapat kisebb létszáma és az első idők lelkes cserkész-szelleme miatt ekkor

még nem volt rájuk szükség. A korán megszervezett *cserkész-becsületbírósnak* nem sok teendője akadt. A fiúk iskolai viselkedését és tanulását az osztályonként titkos szavazással választott *osztálybizalmiférfiak* ellenőrizték, akik minden cserkészbecsületbe vágó dolgot és tanulási hanyatlást figyelemmel kísértek és előbb a maguk körében, utóbb (ha az illető nem javult és nem jelentkezett önként) a parancsnoknál való jelentéssel próbáltak orvosolni. Igen népszerűvé vált már az első években az *osztálymentők* intézménye; ezek az első segélynyújtásban kiképzett fiúk voltak, akik az egyes osztályokban felmerült balesetek alkalmával a rendelkezésre álló kis mentőszekrény felhasználásával segítséget nyújtottak. Volt év, mikor 80-nál több esetben nyújtottak segílyt.

A csapat vezetésének egységes szellemét biztosították az elég sűrűn tartott *parancsnoksági értekezletek* és a már akkor meghonosodott *tiszti kirándulások*, ill. *tiszti táborok* (első a tétényi 1914 júniusában), melyeken behatóan megbeszéltük a csapat kiképzésének, fegyelmének, adminisztrációjának stb. elveit és gyakorlati kivitelét. Ugyancsak már az első években kezdtünk figyelmet fordítani az *őrsvezetők* nevelésére is. Az *őrsvezetők* a nagyobb, kiválóbb és rátermettebb fiúk közül kerültek ki. Vezetésük, ill. nevelésük *őrsvezetői* őrsi órákon és a nagy népszerűsége jutott *őrsvezetői kirándulásokon*, ill. téli vezetői táborozásokon (az első Gödöllőn 1914 ben) történt. A segédtszettek és *őrsvezetők* irányításának, valamint a fiúk lelki vezetésének is legfőbb tényezője azonban a parancsnokkal, ill. a cserkésznevelésben résztvevő egyes tanár urakkal (Schütz, Zimányi t. urak) folytatott magánbeszélgetések voltak.

Csapatunk életében jelentős mozzanat volt az 1914 május 24.-én tartott *zászlószentelési ünnepély*. A lilimos, piarista címeres, nemzetiszín-szalagos fehér zászlót, dr. Székely Ádámné úrnőnek Kallós Éde szobrászművész terve után készült ajándékát, szentmise után a templomban áldotta meg Bartos József igazgató úr, utána pedig nagyszabású emlékünnepelet tartottunk a régi iskolaépület nagy belső udvarán. Az ünnepély fénypontja Zimányi Gyula tanár úr hatalmas ünnepi beszéde volt. Ekkor mutatkozott be először Magas Mihály tanár úr vezetésével ekkorunk is. Az udvaron cserkésztabort rögtönöztünk, melynek gyorsan működő lacikonyhája nagy sikert aratott.

1914 nyarán ismét a Regnum Marianum csapataival közösen rendeztünk nagy vándortábort a *Magas-Tátrában*, majd *Breznóbánya mellett*, a Garamparton szálltunk állótáborba tíz napra. Csapatunkból 50-en vettek részt ebben a táborban Sík Sándor parancsnok, dr. Horváth Jenő és Zimányi Mihály tanár urak vezetésével. Felejthetetlen benyomásokkal tértünk haza, de egyszersmind avval a vággyal is, hogy jövőre egészen a magunk erejéből, csak magunk közt táborozzunk.

Ez a vágy a következő évben meg is valósult. A háborús viszonyok már ekkor nagyon megnehezítették a tábor megszervezését, anyagi viszonyaink, műszaki felszerelésünk is meglehetősen kezdetleges volt még; sátrunk pl. csak kettő volt: az Angliából 52 K-ért hozott harangsátor és egy itthon szerzett hasonló sátor. Mindazonáltal az 1915. évi *szentjakabi* tábor korszakossá lett csapatunk életében, mert ekkor mutatkozott meg először, hogy egészen a magunk lábán is meg tudunk állani. Az élelmezés megszervezését (a nagy táborok legnehezebb kérdését) Major Dezső fényesen megoldotta. A tábor nem volt nagy létszámú, csak 33-an voltunk, de szervezettség és cserkész-szellem dolgában biztató a jövőre.

A csapat kialakulását az eddigi munka kodifikálása fejezte be. Régóta éreztük szükségét, hogy a kifejlődött csapat-szellem, szervezet, intézmények, szokások stb. határozott formában, kötelező jellegű formulázásban legyenek kéznél. Ezt a feladatot oldotta meg 1915 júliusában a pomázi tiszti táborozás, amely részletesen megvitattván az idevágó kérdéseket, egy kis kézirát gyanánt megjelenendő nyomtatott füzet kiadását határozta el. Így született meg a *Piarista cserkész kis kátéja*, melyet Sík Sándor, Mócsy János és Major Dezső írtak és amely 1915 őszén jelent

Fegyelem.

Zászlószentelés.

Tátrai tábor.

Szentjakabi tábor.

Kis káté.

meg. Ez a kis füzet az eddigi gyakorlatot tökéletesítette és kodifikálta és nem egy dologban lényeges hatással volt az egész magyar cserkészmozgalom alakulására. A Kátében a következő dolgokról volt szó:

1. Fölvétel, kiképzés. — 2. Fogadalom. — 3. A csapat szervezete. — 4. Őrsi óra és csapatösszejövétel. — 5. Tagsági díj. — 6. Cserkésznotesz. — 7. Cserkészigazolvány. — 8. A cserkész törvény. — 9. A cserkész napi kötelességei. — 10. Mindennapi testgyakorlat. — 11. Cserkészimádságok. — 12. Iskolai mentők és bizalmiférfiak. — 13. Jelentéstétel, szolgálat. — 14. A jelöltpróba. — 15. A II. osztályú próba. — 16. Az I. osztályú próba. — 17. A különpróbák. — 18. Próbátétel és ismétlés. — 19. A cserkészruha. — 20. Fölszerelés. — 21. Jelvények. — 22. Élelmiszerek. — 23. Jelek. — 24. Vezetésszavak. — 25. Kirándulás, utazás. — 26. Felfüggesztés, kilépés, felmentés, újra való felvétel. — 27. Becsületbírótság.

A Piarista cserkész kis Kátéjával egyidőben, közvetlenül bevonulása előtt írja meg Major Dezső az *Utasítások cserkészvezetők számára* c. munkáját, mely a nehéz viszonyok miatt csak kéziratban járt kézről-kézre, több egyes részeit sokszorosítottuk is. Ebben a cserkészvezető feladatáról és munkájáról, a csapat belső munkájáról és vezetéséről ad igen becses és sokoldalú útbaigazítást, melyek utóbb a Magyar Cserkészvezetők könyvének szerkesztésénél igen értékes előmunkálatnak bizonyultak. Jelentőségének megvilágítására elegendő, ha ideiktatjuk tartalomjegyzékét.

Utasítások.

I. Szervezeti rész. 1. A csapat tisztikara. Az egyes tisztviselők feladata. — 2. Rangok a cserkészletben. — 3. Őrsi beosztás; igazolványok. — 4. Nyilvántartás. — 5. Törzskönyv. — 6. Cserkésznotesz. — 7. Őrsi napló. — 8. Csapatirattár. — 9. A cserkész-szoba.

II. Gyakorlati rész. 1. Állandó munkaterv. — 2. Az öreg őrök munkaterve. — 3. Az őrsi óra. — 4. Csapatfelszerelés kirándulásokon. — 5. A kirándulás. — 6. Szórakozás, játék. — 7. Tízperci összejövetelek. — 8. Csapatösszejövetelek. — 9. Munka a jelöltekkel. — 10. Hirdetések, értesítések. — 11. Szolgálatok. — 12. A cserkészpróbák és anyaguk. — 13. Vizsgáztatási módok. — 14. Az I. o. vizsga letétele. — 15. A különpróbákról. — 16. Vezetői vizsga; fölvételi vizsgák. — 17. Vizsgaismétlések. — 18. Záró csapatösszejövétel, a munka megkezdése. — 19. Csapatvagyon; beszerzések. — 20. Cserkész-szoba. — 21. Mezőrendőri szabályok. — 22. A táborozás fölhasználása. — 23. A táborozás kézikönyvének tervezete.

III. Pedagógiai rész. 1. Őrangyal-rendszer (jellemnevelési terv). — 2. Cserkész-ideál. — 3. Cserkészvezetés—cserkésznevelés. — 4. Látogatások. — 5. Az őr-vezető. — 6. Pedagógiai szempontok. — 7. Fegyelem. — 8. Bizalmiférfiú. — 9. Vesztélyek a cserkészésben. — 10. A cserkészpedagógia tervezete.

Csapatunk kialakulása a Kátéval és az Utasításokkal be volt fejezve.

Imádság cserkészösszejövétel előtt. — Mindenható Úristen! Alázatos szívvel fordulok Tehozád munkámnak kezdetén. Nagyratörők céljaim, de gyarló az én erőm. Kérek azért, minden erőnek forrása, támaszd meg az én gyengeségemet és tedd eredményessé munkámat, hogy azzal, amit tanulok, a Te dicsőségedet növelhessem, hazámnak és embertársaimnak javára lehessen. Segíts meg, hogy jellemem épületét egyre magasabbra emeljem, szent igazságodtól és a becsülettől soha el ne tántorodjam, a mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Imádság cserkészösszejövétel után. — Hálát adok, Uram, az imént vett jókért. Erős a szándékom, hogy életadó tettek forrásaiban fakadjanak nyomukban. Add szándékomra áldásodat, a mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

x igaz jótettek

Tűz van!

(Töredékek Gombos Albin bácsi tábori naplójából.)

Nógrádverőce, 1922 július 8. szombat.

Már vígan lobog a máglya. Várnak bennünket a közös tábortűzhöz. Meghúzódom a patak bokrai között s úgy figyelem a dalos szóval elvonuló rajokat. Fölséges hangulat! Körülfog az est minden szépsége, a magyar szív minden bánata, minden reménysége... Már jó későre jár az idő, amikor a mai műsor fénypontjára, Erzbrucker kollégám alkalmi szindarabjára kerül a sor. A darab s hozzá a színpadi kiállítás egyaránt pompás. Köröskörül erdő és patak, az előtérben a máglya s a fűben heverésző hallgatóság, a háttérben sátrak s tenyérnyi pázsit a szereplők számára. És mindenre ráborul a sötét éjszaka, amelyet a máglya tüze a parányi tisztáson is alig-alig tud felderíteni. De nincs idő bővebb szemlélődésre, mert már kezdődik a darab. Két kis cserkész először van éjjeli őrségen. Hátborzongató mesékkel igyekeznek bátorítani egymást, miközben lecsap rájuk bakonyi zsványok képében néhány öreg cserkész. A tréfás jelenetek egész sora következik most. A hálás közönség harsogva kacag. Magam is nagyokat nevetek kényelmes zsöllyémben, azaz egy frissen túrt hangyaboly tetején, s közben észre sem veszem, hogy a boly lakói egészen ellepnek.

De ni, milyen izgatottan siet el mellettem Polcsi! Ez szokatlan dolog. Most már minden figyelmem az övé. Most Polcsi az én hőmérőm. Nincs rendben valami, ha az ő örökké derűs lényén árny mutatkozik.

„Második raj, sorakozz!” „Negyedik raj, sorakozz!” „A kulacsokat megtölteni!” „Indulj!” — hangzanak fel hirtelen és váratlanul a nagy vigasság közepette az élesen csendülő vezényszavak. Nagy meglepetéséből még magamhoz sem tértem, s a két raj már eltávozott. „A többiek maradnak. Most a félégyházaik fognak énekelni!” — jelenti ki a főparancsnok úr annyi közvetlenséggel és nyugalommal, hogy jó magam is újból le akartam ereszkedni a zsöllyémre. Hajnal óta sokat lőtottam-futottam s csak úgy „gyakorlat” kedvéért nem szívesen szaladtam volna a szomszédos falúig. De a napló? Ez a gondolat szárnyakat adott. Mégegyszer körülhordoztam a szemem a tábortűz megfogyatkozott népén. Senki sem izgult, senki sem mozdult, a kíváncsiság senkit sem hajtott engedetlenségre. Most már csak azért maradtam még néhány percig, hogy gyönyörködhessem ebben a nagyszerű fegyelemben, amilyenek mását a cserkészszáboron kívül sohasem tapasztaltam. Aztán kiszaladtam az „én” kaszálómra, hogy lássam mi történik vagy mi nem történik.

A sötétség az erdőn kívül is vastag volt. Csak egy-két csillag bujócskázott a bárányfelhők között. Semmi különöset nem tudtam felfedezni. Ugy tetszett azonban, mintha Szokolya felől futó emberek dobogását hallanám. Most hát merre menjek? A táborból néhány sötét alak szalad felém. Az öreg rajból valók. Csákányokat visznek. Megmutatják, hogy hol van a tűz. Fent a hegyoldalon, csaknem a gerinc magasságában ég az erdő. Csak a megállapítás megdöbbentő; a tűz maga azonban innen letről olyanféleképpen látszik, mintha valaki lámpa mellett olvasna a legmagasabb fa tetején. Megvallom, hogy nem voltam meglepődve vele. Na, de ha kicsi, csak annál jobban kell sietnem, hogy valamicske jusson belőle az én naplómnak is. Átrohantam a kaszálón és be a koromsötét erdőbe. Nyílegyenes irányban másztam fölfelé, hogy elérjem azokat, akik az ősvények kacskaringóit követik. Hihetetlenül nehéz feladatra vállalkoztam. A hegyoldal meredek, tele kiálló sziklákkal, dzsungelszerű bozóttal és egy arasznyira se lát az ember. De kapaszkodom kézzel-lábbal fatörzstől fatörzsig, szikláról-sziklára oly csodálatos hévvel, hogy bajosan tudnám okát adni. Már hallom is az előttem járók zaját. Lábuk alatt ropog a száraz ág, s az őrsvezetők aggódó szeretettel szólongatják az elmaradózókat. Jól esik hallani az ismerős hangokat. Mielőtt még elérhettem volna a többieket, vad-rózsá-dzsungelbe keveredtem, ingben és hajadonfővel!

„Rajok vissza! A tüzet eloltottuk!” — harsogja Polcsi valahol a közelben. A fiúk minden további kérdezősködés nélkül indulnak lefelé. Én egy kiugró sziklához támaszkodom, hogy kifújjam magamat. Az izzadság szakad

rólam s a tenyerem ragad, mintha enyvvel dolgoztam volna. Aztán arrafelé botorkálok, ahol Polcsi hangját hallok. Meredek sziklafal aljában megtalálom a tűz — helyét. „Itt volt!” — mondják a tűzörzők, miközben szorgalmasan topognak a fűvön. Sötét volt ahhoz, hogy helyszíni szemlét tartsak. Megkezdem hát én is a visszavonulást. Egyenesen csúszok lefelé, míg nem egy vízmosásban megakadok. „Hahó — kiáltok le csakúgy találomra —, hová vezet ez az árok?” „Jó útra!” — hangzik a válasz. Megismerem Dezső hangját. Utol is érem őket. A kaszálón már hallok a tábortüzesek víg nótázását.

Végre valamennyien együtt vagyunk a máglya körül, amelyre friss nyalábokat dobnak a calefactorok. Szükséges is, mert a tábori orvosfőnököknek nagy világosság kell. A töviseket szedi ki belőlünk. Csak most látom, hogy csupa vér a két tenyerem. Tehát innen volt a ragadosság! A fejből is kiszednek egy tucatra

Éjjeli őr Balatonszemesen (1918).

való szállkát. A kicsinyek sóvár szemekkel tekintenek rám. Irigylik a töviseket. Megértő szívvel sajnálkozom rajtuk. Mennyi mindent lehetne ezekről a tövisekről mesélni otthon a mamának! Közben a megszurkáltak eleven színekkel ecsetelik a „Felvonulás” és a „Levonulás” részleteit. Magam is mesélek és hallgatom a mások meséit, de a tényállást semmiképpen sem tudjuk tisztázni. Megrohanjuk Polcsit. És Polcsi huncutkás mosolygásával a thébei Sphinxen is túltesz. Jóval tizenegy óra után azzal a meggyőződéssel vonulunk haza, hogy vaklárma volt az egész: csak „riadó” gyakorlat. Polcsi erősebb fajtájú, reflektoros villanylámpát helyeztetett el a hegyháton. De akkor miért nem szólt, legalább az öregeknek? ... Már alszik a tábor. Túl a patakon az erdőszélben egyedül hallgatom az éjszaka csendjét. De ni, sötét alakok közelegnek a táborból. Hárman, éjjeli felszereléssel. „Hová?” Éjjeli őrsegül az erdőégés helyére!

No hát, mégis csak nagy huncut a parancsnokság!

Természettudományi felfedezések egy cserkésztáborban.

A minap lezajlott természettudományos kongresszuson egyik nagynevű tudósunk, mint mondják, előadást tartott az alvással kapcsolatos tünetenyekről. Állítólagos előadásából közöljük a következő részletet:

— A nyár folyamán alkalmam volt meglátogatni egy cserkésztáborot és ott az alvást illetően több értékes tapasztalatot gyűjtöttem. Az alvás alatt valamennyi szerv működése alábbszáll, a mozgásokat megszorítjuk (csak a szomszédunkat rúgjuk meg), a lélekzés lassúbb, mélyebb (és hangosabb) lesz. Az alvás alatt végzett mozgások reflex-mozgások, a rúgások reflex-rúgások. Az alvó ember alakja szerint két típust különböztetünk meg: Az első típus tudományos neve a „gyertyaalvók”. Ezek egész egyenes tesitel alusznak, csak a mágnestűhöz hasonló kilengéseket végeznek. A másik típus a „gubóalvók”. Ezek az alvás második órájában térdüket felhúzzák és szomszédjuk oldalába nyomják. Vannak cserkészek, akik bármikor és bárhol el tudnak aludni (pl. csónak-örségen). Az alvást előmozdítja a pihenés (tábor-tűz), sötétség (éjjeli hadijáték) vagy egyszerűen a sátorbeli csend (horkolás). Az ébredést okozhatják érzékszervi ingerek: hang (ébresztő), fény (villanylámpa a szembe), érintés (rázás, hidegvíz). Ugyanott észlelhettem az alvásnak néhány kóros alakját is. Ilyen pl. az alvajárás (ha valaki alvó állapotban felkel és társai rémületére körberotát játszik). Az alvajárás lehet a hisztéria tünete, de gyümölcs útján is előidézhető. Az álom kórosan fokozott, amikor aluszékonyságról beszélünk. Ez időnként fellépő reggeltől estig tartó álomállapot; előfordul elmebajban és néha naposságban. Ide sorolható még az „álomittasság”, a rögtöni felébredések hosszabb-rövidebb ideig tartó öntudati zavar. Ez párosulhat téveszmékkel (pl. hogy még nem fujtak ébresztőt) és érzéki csalódásokkal (pl. hogy már mosakodott az illető). Mindenesetre kóros tudatállapot, mely a szabad önelhatározás képességét (pl. hogy az ember felkeljen) feljüggeszti...

(Itt az előadás cserkészszerpontból kezdi elveszíteni érdekességét. Csak sajnálhatjuk, hogy a tudomány mécsese immár a mi tábori éjszakánk titkos sötétjébe is bevilágít. Nem tudja, hogy a tábor területén tüzet gyújtani tilos?!)

Csapatunk a háború és a forradalom alatt.

A csapat szép fejlődését egészen váratlanul érte és sokféleképen befolyásolta a kitörő világháború. Az első pillanatban úgy látszott, hogy gyorsabbá, frissebbé teszi a fejlődés tempóját, utóbb egyre jobban megakasztotta, majdnem megbénította a munkát, végső eredményében azonban mégis megállapítható, hogy mint az egész magyar cserkészmozgalom fellendülésére, a mi csapatunkra is szerencsés hatása volt.

Alig tértünk haza a breznói táborból, mikor a szerbiai hadüzenet híre hozta izgalomba a cserkészek lelkét. Még augusztus elején szinte lázas gyorsasággal verődtek össze fiúk és vezetők és mindenfelől megnyilvánult az óhajtás, hogy erőnket és munkánkat a haza szolgálatába állítsuk. Minthogy a magyar Cserkész Szövetség még nem tudott életerősen megalakulni, az egyes csapatok a maguk körében, majd egyes régiók fővárosi csapatok együttesen vállalkoztak a hazafias szolgálatokra. A háborús szolgálatok s mi csapatunk történetének is egyik legszebb lapját teszik.

A mozgósítás után egy héttel, mikor özönlöttek Budapestre a bevonuló katonák, kezdtük meg az első háborús szolgálatainkat. A pályaudvarokon nyüzsgő katonákat, akiknek nagy része még sohasem volt a fővárosban, kaszárnyáikba kalauzoltuk. A ferencvárosi pályaudvaron cserkészeink látták el az induló katonavonatokat ivóvízzel és különböző szolgálatokat végeztek meg-

Háborús szolgálatok

bizásukból. Ugyanekkor 8–10 cserkész szolgálatot teljesített a térparancsnokság irodájában. Saszli ezredes (Res. No. = 1027. alatt) csapatunkról ezt írja: „... önként vállalt kötelezettségüknek, mindenkor legnagyobb hazafiasággal és ügybuzgalommal tettek eleget.” — A mentők által kiképzett 20 cserkészünk 24 órás felváltással a sebesültek szállítását végezte stb. A Vöröskereszt-kórházban ugyancsak a mi csapatunk 2–2 cserkésze végzett állandó kórházi munkát. Ezenkívül a Kassalik-kórházban teljesítettünk állandó szolgálatot és számos esetben támogattuk a karitatív egyesületek gyűjtési munkálatait.

Csapatunknak kétségkívül legnagyobb háborús teljesítményére a váratlan oláh betörés adott alkalmat, amikor tízezrével özönlötték el a fővárost az erdélyi menekültek s tájékozatlanul, elszakadva családtagjaiktól, a legszükségesebbet is nélkülözve, lakást és ideiglenes megélhetést kerestek. Egy nagy fővárosi napilap kezdeményezésére a mi cserkészcsapatunk vállalta ezt a munkát. Délutánonként a szerkesztőségben a mi cserkészeink fogadták a menekülteket, útbaigazították őket. Ugyanekkor nagy könyvekbe vezették be a menekültek személyi adatait és itteni lakhelyüket, hogy később érkező hozzátartozóikat hozzájuk lehessen kalauzolni. Összesen több mint 20.000 ilyen megkeresést intéztünk el. A ferencvárosi pályaudvaron cserkészeink várták éjjelnappal az érkező, fáradt menekülteket vízzel, tejjel, kenyérral és hideg hússal. Az állandó éjjeli szolgálatot idősebb cserkészek végezték rendszeresen Sík parancsnok vezetésével. Előfordult, hogy egy éjjel folyamán 4–5 vonatot és több ezer embert láttunk el.

Szolgalat az erdélyi meneküléskor.

Ez a gyönyörű munka a csapat teljesítőképességének legnagyobb részét igénybe vette. Ezzel szemben a csapat belső munkája az előbbi évekénél némileg halványabb képet mutat. A csapat szervezete megálta ugyan helyét most is, az erkölcsi megbeszélések és a kiképzés az őrsi órákon és a csapatösszejöveleken rendszeresen folyt tovább, de a munkát egyre jobban megnehezítette a legkiválóbb vezetőknek elvesztése, akik egymásután vonultak be katonai szolgálatra. Először Gyertyánffy, Sztrilich Tamás és Finály Lajos (a tátrai táborban szereplő első „örög” azaz érettségizettekből álló őrsvezetője) és Molnár Frigyes; majd 1915 februárjában ügyidőre Sík parancsnok is tábori papnak vonult be; távollétében dr. Schütz Antal t. úr volt a csapat parancsnoka, aki Major vezetőtiszttel segítségével intézte a csapat ügyeit. Még 1914 folyamán bevonult Major, vele Vass Tibor és Gerő Zoltán, utóbb Mócsy is. A következő években az egymást követő vezetőtisztek, Finály Lajos, Pethes, Kőrösy, Kürty, Sztrilich Pál, a többi vezető egyéniségek közül Lipcsey, Melkó, Fellner sorra hagyták el a csapatot, hogy csukaszürkével cseréljék fel a cserkészegyenruhát. 1917 tavaszán a csapatnak 18 tagja teljesített katonai szolgálatot és 21 harc-téri kitüntetészt szereztek. Fájdalom, akik elmentek, nem mindnyájan tértek vissza. A világháború sötét emlékével öt hősi halottunk fájdalmas, de dicsőséges emlékezte kapcsolódik lelkünkben. *Sztrilich Tamás*, az erdélyi oláh fronton esett el, midőn egy visszavonulás alkalmával utolsóként védelmezte a rábizott pozíciót. Tiszta nemes egyénisége, gyönyörű cserkész-tiszti munkája és dicsőséges halála csapatunk egyik legnagyobb büszkesége. Ugyancsak a harc-téren esett el *Rozgonyi Ödön* is, *Vass Tibort*, *Csapody Gézát* és *Lipcsey Sándort* pedig a harc-téren szerzett betegségük ragadta el körünk-ből.

A vezetők bevonulnak

Hősi halottak.

Mindezeknek és még számos más tevékeny cserkészünknek bevonulása nem csekély mértékben megnehezítette, sőt megakasztotta munkánkat. A vezető tisztek, őrsvezetők és az egyes (egészségügyi, műszaki stb.) speciális munkaágaknak vezetői sűrű egymásutánban váltakoztak, az egyre sűrűbb, gyorsabb és mind fiatalabb korosztályokra kiterjedő bevonulás következtében az egyes vezetőhelyekre nem egyszer kevésbé rátermett egyének kerültek és így a munka nem egy helyen lanyhulást és zökkenőt mutatott. Mindez meglátszott nemcsak az évközi cserkész-munkán, hanem az egyre nagyobb arányokat öltő, de a vezetők hiányát egyre jobban súlyosbító nagy-táborokon is. (Szob, Környe, Szemes.)

A nehézségeket csak fokozta és a csapat munkáját teljes megsemmisüléssel fenyegette a két forradalom. A Károlyi-korszak fegyvelembontó hatását,

A forradalom

bár csekély mértékben, de csapatunk is megérezte. A kommunál alatt csapatunk munkája kifejezetten majdnem szünetelni látszott. A kommunista kormányzat a cserkészéletet régi formájában halálra ítélte, a meglévő csapatokat „Vörös úttörőkke” akarta átszervezni és a parancsnokot papi volta miatt eltiltotta a csapat vezetésétől. A tényleges vezetés azonban a parancsnok rendesen folytatta tovább. A csapat belső munkája zavartalanul folyt és az ez évben kiképzett jelöltek fogadalomtételre Istenre és hazára, nagy közönség jelenlétében tüntető ünnepélyességgel ment végbe. A kommunista gazdálkodás alatt (a rendház és az iskola kommunista vezetés alá került) a csapat felszerelése erősen megrongálódott. A kommunál legszomorúbb hatása abban nyilvánult, hogy 1919 nyarán csapatunk a szerencsétlen viszonyok következtében nem táborozhatott. Csapatunk fennállása alatt ez volt az egyetlen nyár, amelyen nem szálltunk nagytáborba. E helyett a csapatnak 10—12 tagja Sik parancsnokkal az alföldi Bugyi falu vendégszerető plébánosánál élt cserkészéletet.

A háború és a forradalmak hatása végső eredményében mégis hasznos volt. Egyrészt a harcokról visszatért katonaviselt cserkészisztiztek precíz vezérléstudást, általában acélosabb, katonás stílust hoztak magukkal, ami a csapat szellemét más árnyalatúvá tette; itt elsősorban Sztrilich Pál vezető hatását kell kiemelnünk. Másrészt a veszélyeztetett vallási és nemzeti értékek megbecsülése a fiúk lelkét is újabb erővel, szenvedélyesebb odaadással hatotta át és az „emberebb ember, magyarabb magyar” cserkészideálja, a nemzeti újjászületés kötelessége és az irredenta eszme új árnyalatával gazdagodva, tudatosabban, erővel teljesebben elevenedett meg előttünk.

Adatok a régi és új táborok élelmezéséről.

1915-ben a szentjakabi tónál táboroztunk. Létszám körülbelül 30 fő. Időtartam 17 nap. Díj 18 korona. Ebből fejenként 2 koronát megtakarítottunk. Egy vasárnap egy cserkész-papa 20 koronát adott a csapatnak, hogy az egész csapat cukrászsüteményt kapjon uzsonnára. Jól is laktunk belőle mindnyájan. Ekkor élte fénykorát a csokoládé-club, melynek ülési csokoládé-szétosztással végződtek.

A következő évben Szobon voltunk. A létszám 45 körül mozgott, a táborozás 2 hétig tartott és 45 koronába került. Itt ettünk először csirkét ebédre: az egész tábornak 12 pár volt és ebből a vendégeknek is jutott. Ebben a táborban uralkodó gyümölcsplanéta volt a ribizli.

Ezzel szemben egy újabb (nem is legújabb!) tábor az 1921.-i csurgói, ilyen számokat mutat:

A bevételek összege meghaladta a 98.000 K-t, kiadásunk pedig a 97.000 koronát. Elfogyasztott élelmiszerek értéke ezeket az összegeket jóval túlhaladja, mert csak hozzávetőleges számok eredményeképpen 170.000 korona értéket kaptunk. Hogy ezt hogyan bírtuk keresztülvinni, erre csak azzal válaszolhatunk: a mi jószágos házigazdánk (gr. Károlyi József) a szülők és az amerikai gyermeksegélyező-akció segítségével, kiknek ezúton is legmélyebb hálánkat és köszönetünket fejezzük ki.

Az elfogyasztott élelmiszerek mennyiségéből egy pár adatot ragadunk ki példaképpen.

Tehát fogyasztottunk:

Lencse	5	kg	Hagyma	13 15	kg
Száraz bab	305	"	Hús	137	"
Burgonya	274	"	Lazac	94	doboz
Cukor	82 64	"	Hering	83 5	kg
Fehér liszt	159 65	"	Mák	28	"

Paprika... ..	1	kg	Zsír... ..	21'77	kg
Rizs... ..	24'5	"	Tejkonzerv... ..	300	"
Só... ..	17'43	"	Kakaó... ..	20'20	"
Füstölt szalonna	24'12	"	Lekvár... ..	30'62	"
Tej... ..	1265	liter	Kenyér... ..	922'20	"
Tojás... ..	639	drb.	Amerikai ételolaj	20	"
Túró... ..	25'70	kg	Vaj... ..	10'5	"
Zöldség, főzelék	173'06	"	Gyümölcs... ..	145	"

Alszik a sátor.

A vén hegyoldalon dörmögve bólogattak
 A százasdos fenyőfák. Jóságos este volt.
 A Garam mormogott. A sátor szűk nyílásán
 Széles, nagy huncut arccal benevetett a hold.

Az erdőn még dalolt egy elkésett rigó
 És frissen dudorászott víg éji szél körültem.
 A jóillatú szénán fölültem csendesen,
 A köpenyem ledobtam s a könyökömre dültem.

Körül a ponyva mentén, álomrózsálta képpel
 — Pirosló aranyalmák! — feküsznek a fiúk.
 Végigsimul közöztük simogatón, fehérén
 Az édes holdsugar, mint egy szelíd tejút.

Az alvó sátoron — virágos kertemen,
 Úristen drága kertjén — a hold fehér nyomában
 Halkan végigsuhan könnyű tekintetem
 S a pihegő fiúkat végigcsókolja lágyan.

És éber két szemem virrasztó szeretettel
 Szemük zárt ablakán kopogtat nesztelen,
 S a zárt szemek beszélnek, a lelkek ajka nyílik
 És áhitat fog el, szentséges félelem.

Még itt lebeg fölöttük a fészek illata,
 Az édesanya-csókától melegék még az ajkak,
 De lenn, a foghatatlan lélekvilág ólén
 A termő mély melegben, ki tudja, hogy mi sarjad?

Álmukban most a játék izgalma űzi őket,
 A szálló fürge labda s a könnyű métabot.
 De tán csirázna már a szem-nem-látta mélyben
 Jövő szent tűzcsirák, szűz gondolatnapok.

Verejtékes napon és éber éjszakán
 Imádkozó szívem, amin annyit virrasztott:
 A gyenge szép gyökérből ki tudja hogy mi lesz,
 Ha esőt ad az Isten, kövér, meleg malasztot!

Ó drága szép palánták, szívem szerelmes kertje,
 Jövendők éjszakáján, ki tudja, hogy mi vár?
 Itt, itt a jó meleg, a sátor és a szívem,
 De kinn, — kinn dúvadak sorvasztó mérge jár.

És szívemben a messze magányos éjszakán
 Felénk fohászkozó anyák mély szíve dobban,
 Keresztbe kulcsolódnak maguktól ujjaim
 S remegő lelkemen imádság mécse lobban.

Kertem jóságos Atyja, ki nékem adta őket,
 Szeresd, végig szeresd az én plántáimat!
 Engedd, hogy úgy vihessem örök szívedre őket.
 Hogy tiszta szép szemükben megismerhesd magad!

Sík Sándor.

Éjjeli hadijáték a Bakonyban.

Hol vagyok? ... Sötét körülöttem minden. Valami nagyon nyomja az oldalamat. Megtapogatom. Egy tányérsapka és egy vastag könyv. Kinek van tányérsapkája és egy ilyen vastag könyve a csurgói piarista-táborban? Mint szorgalmas cserkész, akinek figyelme állandóan a legkisebb dolgokra is kiterjed, a legnagyobb határozottsággal megállapítom, hogy ezek a tárgyak a tábori orvosfőnök és élelmezési biztos tulajdonát képezik. Igaz, ezzel tetőzi be a tudományát az orvos, illetőleg ebből meríti bölcsességét az élelmezési diktátor. Ebből következik az is, hogy én alighanem a parancsnoki sátorban vagyok. Ebben még nem volna semmi rendkívüli, de vajjon miért van olyan borzasztó meleg itt? Homlokomhoz nyúlók, nem megy. Valami titokzatos erő leszorítja karomat. Mi ez? Mi történt velem? Összeszedem teljes erőmet és megragadom titokzatos ellenségemet. Most döbbenek meg csak igazán. Mi történt velem? Egy dupla porció szalmával megtömött amerikai szalmazsák alatt feküdtem. Hogyan kerültem ide?

A friss éjszakai levegő megcsapja arcomat s a nagy izgalmak után lassankint eszembe jutnak a közelmúlt eseményei. Ezelőtt két órával indultam Bodajkról, mint az ötven főből álló támadócsapat egyik alvezére, megtámadni és elfoglalni a tábort, amely a Galya patak túlsó oldalán feküdt. Feladatunk nem volt valami könnyű, mert a patak egykilométeres szakaszán valahol keresztül kellett mennünk, azt pedig a hatvan fiúnál nagyobb védőcsapat mindenütt megszállva tartotta. A patak vize néhol az embert is ellepte, másutt pedig gázlókön száraz lábbal is átkelhetni. És éjjel? Egy hid és két bürü vezetett át a patakon, egyik bürünek a megtámadását vezettem én.

Még tisztán emlékszem, amint a sötét éjben a bodajki kápolna mellett egy tarló közepén gyülekeztünk, hogy haditervünket ne hallgathassák ki ellenséges kémeink. A haditervünk az volt, hogy három oszlopban támadunk és három általános támadást rendezünk. Mindegyiknél mind a három oszlop támad, de míg kettő csak áltámadást hajt végre, egy helyen túlnyomó erővel kelünk át és miután ott az ellenséget megsemmisítettük, azonnal visszavonulunk. Csupán a harmadik támadásnál, mikor az ellenség eléggé meggyöngül, vesszük végleg birtokunkba a tábort.

A parancsokat és térképeket megkapjuk. Tisztelgünk és megindulunk. Vigyázva haladunk a hegy gerincén. Szerencsére nincsen hold, mert alig másfél kilométerre vonulunk el a tábor felett levő megfigyelőállomástól, ahol a védőcsapat telefonőrei éjjeli-messzelátókkal bizonyosan kutatták a terepet. De hiába, a sötétség a mi szövetségünk. Felhős az ég, ide-oda cikázik egy-egy villám és észak felől állandóan dörög. Hop, mi ez? Az él megáll. „Ellenséges

kém!" hallatszik. Az óvatossági rendszabály betartásával előre megyünk, körül vesszük „az ellenséges kémet, akarom mondani ember kinézésű bokrot. Ha jól emlékszem, boróka volt s mivel nem volt karszalagja, nem nyilvánítottuk harcoló félnek és tovább mentünk. Beérünk az erdőbe. Néma csend, itt-ott rebben meg egy-egy madár. Minden kis zajt fokozatosan hall az ember. Egyre óvatosabban megyünk előre. Leereszkedünk a meredek vágáson, már itt vagyunk a Galya mellett. Odaát némán sorakoznak a sátrak, egy lélek sem látszik. De mi tudjuk, hogy egypár lépésnyire tele van a part örökkel. Parancsnokunk megmutatja az Őzetetőt, ahol a támadás alatt a jelentéseket átveszi és a parancsokat kiadja és elválnak a II. számú támadó oszloptól, mert nekünk az alsó bürün kell az áltámadást végrehajtanunk.

Megérkezünk a helyünkre, egy kis izgatott várakozás után a sötét éjben mély farkasüvöltés harsan fel, mely visszhangozva száll hozzánk, s végső hangjai elvesznek a „Katona bácsi" vadászskutyáinak vonításában. Hallom a harci zajt. A mi oszlopunk is támad. Ott állok már a bürü közepén, amikor elveszitem az egyensúlyt. (A korlátot ugyanis az előrelátó védők levették.) Vissza már nem fordulhatok, tehát be fogok pottyanni a vízbe. De nem. Egy óriási szökéssel előre ugrom és szerencsésen el is érem a túlsó partot, ahol pont az ellenség közé esem. Rövid, de izgalmas harc következik. Egyedül vagyok, mert a csapatomnak nem is kell ennél a támadásnál átjönni. Egy-két karszalag már megakadt a kezemben, de látom, hogy a nagy túlerő hamarosan el fog nyomni. Nosza, kivágom magam és be, a sötét éjbe. Egy ideig hallom meg az ellenség üldöző dobogását, de nem azért olvastam a „Winnetou"-t, hogy elcsípjenek. A tábor felé lopózkodom, tervem készen van. Ott, ahol legkevésbé várnak, lesben állok s a küldöncöket fogom megölni s a védőket ugyancsak megzavarni. Még bent vagyok az erdőben, amikor az úton egy cserkész suhan tovább. Baj van. Ez jelenti, hogy átjutottam és most lesbe állanak. Elérkeztem a középső hídra, amikor egy rekedt hang rámkialt: „Jelszó!" S már is fenyegetőleg közeledik felém a zord hang tulajdonosa, a balkezes Frici, aki elől gyorsan kitérek, nemcsak azért, mert balkezesekkel nagyon furcsa harcolni, hanem azért is, mert mindenfelől mozgást hallok és beszállok a malomárókba. Egyszerre sátrat látok. Hop, bent vagyok és egy szalmazsák alá bujok. Innen hallgatom, hogyan keresnek engem. Egyikük be-néz a sátorba is, de békésen heverő szalmazsákot lát. Megmenekültem.

Ez a rövid története annak, hogyan jutottam be ide.

Kinézek a sátorból, de rögtön visszahúzó a fejem, mert két árnyat látok közeledni. Pont a sátor előtt állanak meg, kik lehetnek? Nem sokáig kell töprengenem, mert beszélgetni kezdenek. „Hogyan fognak csodálkozni, ha a felső bürün és a nagy hídon beleakadnak a drótakadályokba", mondja a magasabb. „De az sem utolsó", parancsnok úr, „hogy a sólyom-strandnál levő gázlót felástuk, meg, hogy nem lesz a bürünek karfája". Ki lehet ez a „parancsnok úr"? Megvan. Ismerem őket. Örömben majdnem felkiáltok. Hiszen ez a védők parancsnoka kürtösevel, a kövér Gidával. Egy pillanat alatt végigvonul szemem előtt helyzetem nagysága. May Károly és Winnetou méltán büszkék lehetnek volna a sólyom-örs vezetőjére! Megölm az ellenség vezérért, fej nélkül marad a védőcsapat! Óvatosan lopózkodom a sátorfal mellett a kijárat felé. Dobogás zavar meg. Küldöncök jönnek, akik jelentik, hogy az ellenség, azaz mi, nagy erővel támadunk. Gyors intézkedés. „Ide-oda menjenek a tartalékból". Fogalmuk sincs, hogy két ponton csupán cseltámadás van. Újabb jelentés: „Az ellenség a felső bürünél áttört, egész tartalék oda". A parancsnok egyedül marad a kürtösevel. Elérkezett az én időm! Lebujva megyek előre, amikor egyszerre „kreccs". Baj van. karszalagom beleakadt valamibe, mint később kiderült, Erzbrucker parancsnok úr karabélyá volt s most nem vagyok „harcképes". Gyorsan iparkodom újra felkötni, e percek óráknak tűnnek fel, miközben hallom, mint távolodik az ellenséges parancsnok a felső bürü felé. Végre megvan. De a sátor előtt sem látok senkit. csak a Galya innenső partján mozog egy-egy sötét árny. Ellenséges örök.

A felső bürütől állandó csatazaj. Fokozottan figyelek a túlsó partra. Fületem a földre szorítom, cserkészésem beszúrom a földbe, másik pengéjét fogam közé veszem, hogy a föld legcsekélyebb rezgését is felfoghassam és

fokozottan észlelhessem. Dobogást hallok. A felső és alsó támadóoszlop most csoportosítja észrevétlenül erőit a középben végrehajtandó támadásra. Jól látom? Mintha lassan mozognának odaát. Egymásután jelennek meg a cserkészkalapok és újra eltűnnek. Itt a főtámadás. Eldönti ezt a következő pillanat, amikor fölharsan a vérfagyasztó sioux csatakiáltás: „Ihiihiihiih!” s a parton kibontakozik széles karajbaa a támadók rajvonala.

Felugrom. Hozzájuk csatlakozom és én is bőszen harcolok. Az őrk már halottak. Rajvonalba megtisztítjuk a tábort és behatolunk a Szeles-völgybe. Várakozásunkat kürtszó zavarja meg. A játékot lefujják. A két csapat elvonul és hallgatják, mikor a bírák megállapítják az eredményt: „Támadók elfoglalták a tábort, lefujáskor birtokukban tartották, sokan élnek közülük — tehát győztek”.

Egy hurrá még a vesztes csapat tiszteletére, megyünk lefeküdni, mert már éjfél felé jár az idő. Felharsan a takarodó, a fiúk a pokróc alá bujnak, de nem tudnak rögtön elaludni. Némelyik félálmában is dúdolja a támadók indulóját.

Az első táborozási napiparancs Csurgón.

Június vége van. A diák azt mondja: „Kezdődik a vakáció”. A cserkész azt mondja: „Kezdődik a nagy munka; megyünk táborozni”. Nem azért, hogy tanuljunk, azt évközben is lehet. Nem azért, hogy turistáskodjunk; ehhez nem kell tábor. Azért megyünk táborozni, hogy élhessünk mindenestül cserkészmódra. Lelkivilágunkat a cserkésztörvényhez, külső életünket a tábori rendhez, kedélyünket a cserkészfegyelemhez, magunkat mindenestül a cserkészfegyelemhez

Táborlőznél.

akarjuk szabni. Három hétig egészebb, emberibb életet akarunk élni, mint a kövi emberek itt a városban. Három hétig akarunk érintkezni az édes anyafölddel, a lélekalakító istenadta természettel. Három hétig nőni akarunk és emberedni az Úr Jézus gondolatain, az erdők elevenítő lehelletén, a magyar lovagság hagyományain önként vállalt szabad fegyelemben, izzadságos jó munkában, friss játékban, vidám kedvben. Aki nem ezért jön táborozni, az maradjon itthon.

Aki nem jön haza a táborból egészebben, emberebben, cserkészebben, mint ahogy elindult: nem méltó a cserkész névre!

Cserkésznoták.

Daltól hangos erdő, mező, berek,
Ahol járunk mi cserkészek.
Dalol a szív, muzsikál a lélek,
Vele dalol a természet.
Aki dalol, sohse jár ad el,
Aki felnéz, sohse csügged el;
Mert a dalt ajkunkra a jó Isten adja
Ő ad erőt a nagy harcra.

Dobog a föld lépéseink alatt,
Visszhangoznak a köfalak.
Óreg házak közt ifjú legények
Dacosan, keményen lépnek.
Nyisd ki anyám, az ablakodat,
Csókd meg a cserkész fiadat!
Nagy-Magyarországnak kicsi katonája,
Büszke szemmel nézhetsz rája.

(Hesz István)

A Schafberg
megmászása.
(1923.)

Leng a zászló, szól a sip
Fel fiúk!
Irt az orma vén hegyeknek
És a messze rengetegnek
Mélye zúg.
Bércoromra tűz a napfény
Bérc fölött a fejedelmi sas kereng.
És a szellők ajka zeng.
Uccu, pajtás, mind miránk vár odafent.
Hegyek-völgyek füje-fája,
Friss virága,
A jó Isten szép világa
Uccu, pajtás, mind mienk!

Bűg az erdő titkosan,
Zúg a lomb.
Fű, ja, lomb vet hűvös árnyat,
Dolgos méhnek, kis bogárnak
Dala zsong
Gyík szökell és nyúl iramlík.
Patakparton karcsulábú őz mereng,
Fürge füttyszó messze cseng,
Mind az erdő mireánk vár odabent.
Erdő vadja, lombos ága,
Friss virága
A jó Isten szép világa,
Uccu, pajtás, mind mienk! (Sik Sándor.)

A madár füttyüli már az ágon:
Magyar cserkész a legelső a világon!
Hogyha megy, hogyha indul táborába,
A jó Isten mosolyogva néz le rája.
Kipakol és felveri sátorfáját,
Dalos kedvvel vígan végzi munkáját,
Ha dolgozik, énekel,
Táborozik lélekkel,
Akadályt ő nem ismer a világon.

(Sztřílich Pál.)

Ég a szemünk, mint a napsugár,
Kemény a lépésünk;
Érc a karunk, tűz a szívünk,
Remény a nézésünk.
Büszkén fiúk, sejhaj, az életünk rája,
Ennek a bús országnak, ennek a szép országnak
Leszünk katonája!

(Kertész Gábor.)

Csapatunk tízéves fejlődése.

Ha a csapat munkájának tízéves történetén végignézzük, mozgalmas élet, nagy vonásokban állandó fejlődés képe bontakozik ki előttünk.

A csapat szervezete nem ment át lényeges változáson, a cserkészeti szervezeti alapgondolata, az őrsökre és csapatokra való beosztás, kezdettől maig megmaradt, de a körülmények változásának megfelelőleg hol az őrs, hol a csapat játszott fontosabb szerepet, aszerint, amint több vagy kevesebb számú csapatvezető felnőtt, több vagy kevesebb értékesebb vagy kevésbé megfelelő őrsvezető állott rendelkezésre. Amíg a csapat létszáma kisebb volt,

Szervezet.

természetszerűleg inkább az őrsökön volt a hangsúly, de már a harmadik, negyedik évben nagyobb gondot kellett fordítani az együttes csapatmunkára. Amint azonban a csapat létszáma emelkedett, sőt az utóbbi években a 150-ét is meghaladta, elkerülhetetlenül vált a csapat és az őrs között egy közbülső keretnek a felállítása. Így osztottuk be a csapatot 1919-től kezdve 3—5 őrsből álló egységekre, melyek eleinte „csapatok“, utóbb rajok néven szerepeltek. E rajok élén tanárisztek, vagy cserkészekből felnőtt tiszték, illetve segédiszték álltak. Ezeket a rajokat hősi halált halt régi tisztjeinkről neveztük el: Sztrilich Tamás, Rozgonyi Ödön, ill. Vass Tibor rajnak. A rajok az utóbbi két évben egyre nagyobb önállósággal működtek, míg végre az idei évben majdnem teljes decentralizációt vittünk végbe, úgy hogy az egyes rajok nagytáborba is külön szálltak; a fiúk nagy száma mellett u. i. csak így lehetett biztosítani a cserkész-szellem kellő intimitását. A külön működő őrsök, illetve rajok egységes irányítását, illetve a csapatot közösen érdeklő ügyek végzését különböző intézkedések biztosították. Ilyen volt a Kis káté, az Utasítások, a közös csapatiroda, napló és parancskönyv, a közös pénztár, a vezető tiszt (utóbb csapatvezető), de legelsősorban a parancsnok személye, aki amellet, hogy legtöbbször rajt is (rendesen a jelöltek raját) vezetett, állandó irányító érintkezésben volt a rajparancsnokokkal és az őrsvezetők legnagyobb részével is. Erre szolgáltak az időnkint (havonként, néha kéthetenként) tartott parancsnoksági értekezletek, melyeken a parancsnokon kívül a rajokat vezető tiszték és az egyes szakmák vezetői (műszaki, egészségügyi, élelmezési stb. biztosok) vettek részt; továbbá a csapattanácsai értekezletek, melyeken az előbbieken kívül az őrsvezetők is jelen voltak. Ugyancsak ezt célozták az évenként egyszer, néha kétszer rendezett vezetői kirándulások, illetve kisebb táborok is. (1914 Nagytétény, utóbb éveken át a karácsonyi szünetben 2—3 napra Gödöllő, 1914 Miksavölgy, 1915 Pomáz, 1922 Sztara Voda, 1923 Dobógókö.)

A csapat vezetésében Sík parancsnokon kívül 10 év alatt a következő tanár urak vettek részt: dr. Schütz Antal, Zimányi Gyula, Schüssler Albert,

Vezetők

Magas Mihály, dr. Pozsgai Rezső, dr. Walter János, Erzbrucker Aladár, dr. Tomek Vince, Dragos Károly és Neuhauser Frigyes, aki 1920 óta a parancsnok állandó helyettese, továbbá dr. Bátor József. A tanár urakon kívül több-kevesebb megszakítással a következő cserkésziszték vettek részt a vezetésben: dr. Mócsy János, dr. Major Dezső, Sztrilich Pál, Spilenberg György, Hesz István, Melkó György.

Természetszerűleg hatalmas haladás mutatkozik az évek során a csapat technikai fejlődésében. Az első kezdetleges itthon készített kis sátor után, melyet a tutajra is magunkkal vittünk, egy ideig az Angliából hozatott és az ahhoz hasonló vásárolt másik harangsátor volt táboraink sátor típusa. Szent-

Technikai fejlődés.

a) Sátrak

jakabon még csak egy sátrunk volt (az angol), Szobon és Környén más csapatoktól kölcsönként sátrakban laktunk. 1920 óta az államtól, utóbb a Magyar Cserkész Szövetségtől kapott nagy, 30 személyes sátrak tették lehetővé a nagyszabású táborok felállítását. Az 1923-iki mozgótáborban sátorlapokból összeállítható (részben kölcsön kapott) sátrak szerepeltek. A sátorverés technikája is egyre tökéletesedett. Egy 30 személyes nagy sátrat ma, ha kell, 10 perc alatt vernek fel a fiúk.

A műszaki fejlődésben ugyanazok a tényezők játszottak lényeges szerepet, mint a csapat egész fejlődésében. Technikai fejlődésünk a háború kitérésé-

kor érte el tetőpontját; az elsődrendű tűzhelyek, jól használható kötélhíd, saját-magunkkészítette telefon, kitűnő heliográfok, ügyes sátorverés és táborcsatornázás méltán képezhették csapatunk büszkeségét. Ugyancsak ekkor szűrdtek le az első sátortáborozásnak, a breznóbányai tábornak tapasztalatai, így az elvesztett tárgyak ellen az a szokás, hogy minden fiú a csapattól kapott számot minden felszerelési tárgyába és ruhaneműjébe tartozik beerősíteni, a táborozási felszerelés ügyes csomagolása, egyszerű tábori építmények elkészítése és még sok egyéb.

A bevonult vezetők munkája félbemaradt, nem akadtak továbbfejlesztői. A következő évek táborozási technikája aránylag gyenge, habár lassanként fokozatos javulás és haladás mutatkozik. A háborús évek alatt a csapat technikai készsége egyetlen irányban mutatott csak lényeges fejlődést, amelyet a minden évben megtartott nagytáborozások megmagyaráztak; a konyha és tűzhely fejlődésében.

A forradalom és kommunizmus bukása után a csapat technikai életében igen élénk fejlődés indult meg. A régi műszaki tudományok újjáélednek és tökéletesednek, megtanuljuk a különféle új sátortípusok gyors és célszerű felverési módját, s tökéletesítjük a tábori építményeket. A legélénkebb fejlődés az 1921/22. iskolai évre esik. Rendszeresítettük a fiúk alapos telefonkiképzését, a zászló- és heliográfjeladást, sok kirándulás és műszaki kurzus alapján a fiúk gyakorlati tudását igen magas fokra emeltük. Ennek az eredménye volt, hogy az azévi csurgói tábor műszaki szempontból a legjobban sikerült táboraink közé tartozik. A tábor rendszeres és gyors felépítése, a mintaszerű tűzhely és tábori építmények, az állandó telefonos szolgálat a tábor nívóját igen magasra emelték. Itt ástunk először kutat, szállítottunk nagyobb távra vizet és próbáltunk éjjeli tűzriadót csinálni. Ebben a táborban rendszeresítettük a rajzmunkakönyveket, amelybe méreteztek és rajzzal minden műszaki építmény bekerült. Ebben az évben rendeztük meg másfélévi előkészület után az esztergomi „Hollók“ és a regnumi cserkészek segítségével a budapest—esztergomi távmorzézést, amelynél a piarista házban levő leadóállomás a Gellérthegy—János-hegy stb. magaslati pontokon felállított állomások segítségével egy negyven betűs táviratot 55 perc alatt juttattak el Esztergomba. Ez alkalommal sikerült az eddigi legnagyobb távon (25 km távolságról) zavartalanul heliografálni.

E műszaki fejlődésnek állandóságot adott a nyomtatásban megjelent Sztrlich—Mócsy-féle „Tábori munkák“, mely az eddigi évek technikai tanulságait kerek egészbe foglalta.

A következő évi tábor a nagy távolságok és aránytalanul sok munkakövetelmény miatt a tábor technikai továbbfejlődését nem igen segítette elő s a legutóbbi évi itthoni rajttáborok intimebb jellegükkel inkább esztétikailag

Reggeli imádság a táborban.

Édes Jézusom, Te eléd járulok ezen a reggelen. Te őriztél az éjen át, fogadd érte fiúi hálámat. Te adtad nekem ezt a napot. Azért adtad, hogy jól felhasználjam, lelkem javára és a Te dicsőségedre. Méltó akarok lenni kegyelmedre. Erős elhatározással fogadom színed előtt, hogy a mai napon úgy fogok viselkedni, mint jó cserkészhez, a Te tanítványodhoz illik. Kötelességeimet pontosan és lelkiismeretesen fogom teljesíteni. Megvetéssel akarok kerülni minden fél munkát, figyelmesen, rendszeren és tiszteletteljesen fogok viselkedni, pontosan és vidáman engedelmeskedem és egész nap nem fogok elfelejteni, hogy a Te tanítványaid arról ismerzenek meg, hogy szeretik egymást. Főként pedig irtózza akarok elkerülni minden bünt, mert ezekkel neked, Uram, jóidalmat okoznék, lelkemet pedig beszennyezném. Leglőképen óvakodni fogok . . . (lit gondolj arra a szokásos bűnödre, amely ellen kíváltképen harcolni akarsz és tégy erős elhatározást.) Kérlek édes Jézusom, légy velem egész nap és add, hogy jó anyámnak, a b. Szűznek és szent Órzóangyalomnak társaságában helyesen használjam föl ezt a napot, magam és mások lelki javára és a Te dicsőségedre. Amen.

mutatnak haladást. A Sztrilich Tamás-raj külföldi mozgótáborra számos alkalmas újítást honosított meg, a táborverés gyorsasága, a főzés és a tűzhelyek improvizálása és a vízi csónakélet dolgában.

Csapatunk technikai munkájának egyik nevezetes mozzanata a fejlődő műhelymunka. Ennek a megszervezése kezdetben a csapat megalakulása óta fennálló „műszaki biztos“ feladata és munkaköre volt. Egyideig hely el felszerelés hiányában a fiúk otthon ügyeskednek, fabrikálnak. Így készül el az 1 km-nél messzebbre használt Gyertyánffy-féle telefon, a Gyertyánffy—Mócsy-féle heliográf, és a cserkészbotok ügyesebb felhasználását elősegítő Mócsy-féle

kampók. Hamarosan azonban a Kis kátében meghatározott külön-
c) **Műhely-**
munka. próbák alapján megkezdődnek 1915-ben az elektromos-, lakatos- és könyvkötőtanfolyamok. Idevágó ismereteik gyorsítására a fiúk ilyen műhelyeket látogattak is. 1915 és 1916 nyarán Sztrilich Pál zugligeti villájukban 4—5 hetes lakostanfolyamot tart, a téli idő beálltával pedig megkezdődnek az évenként megismételt könyvkötőtanfolyamok, esetenként 7—25 résztvevővel. Mostani otthonunk megszerzése után itt rendezünk már be két állandó, felszerelt műhelyt. Ekkor kezdi meg szerényebb keretek között működését az asztalosműhely. Részben üzleti alapon, rendelések vállalásával 1919 októberében intenzíven folytatódik a munka a lakatos- és a könyvkötőműhelyben, a felszerelés beszerzésén és a csapatnak végzett munkán kívül anyagi haszonnal. Két gyalupadot, szekrényeket, szükséges szerszámokat, anyagot szereztünk így. A téli hónapokban folyik a munka egy-egy szakértő tisztünk vezetésével. Fennállása óta a lakatosműhelyben 40—50, a könyvkötőműhelyben 85 cserkészünk tanult. A csapat két heliográfot, három fűzőrámát, heliográfállványokat, számos látszörögztőt, számos kulcsot készített. — A műhely hasznának jellemzésére szolgáljon az az adat, hogy Ury Sándor cserkészünk 500-nál több könyvet kötött be és részben ebből tartotta fenn családját.

A cserkészfőzés és élelmezés fejlődése elválaszthatatlan a táborozásoktól. Mikor 1913 júniusában sürgetően fölmeredt előttünk a kérdés: hogy 17 napon át ki viseli 17 éhes gyomor gondját, ekkor éreztük át, hogy itt cserkészéletünk egyik egészen eredeti és érdekes feladata elé kerültünk, amely nem játék, hanem maga az élet egy darabja.

Az első fölfedező utakat az otthonban, a családban tettük. És amit ott ellestünk, amit az első tavaszi kirándulásokon megpróbálgattunk, megvalósítottuk az 1913. évi tutajon. Megépítettük az első cserkész-tűzhelyet sárból.

Ha valaha, hát ekkor igazán lélekkel főztek a szakácsok: Rozgonyi Ödön, Major Dezső, akihez cserkészszakács-generációk képzése fűződik, és Leopold János, mert lehelletükkel kellett a meg nem gyúló, a kialvó, a búslakodó tüzet kedvre lobbantani. Rengeteget tanultunk és tapasztaltunk ekkor, és nagy sikereink voltak, mert hat tutaj közt elismerten a „Fecskék“-é és a mi konyhánk volt a legjobb. A mosogatás könnyű volt: víz elég állott rendelkezésre. A beszerzést előre megszervezték.

A tutajon tapasztaltak táborozás után tervszerű és sokoldalú tevékenységre készítették a csapat vezetőségét. Hogy a főzés biztos és védett tűzhelyen történjék, a műszaki emberek: Gyertyánffy László, Sztrilich Tamás, Mócsy János gazdag leleménnyel megfabrikálták az azóta is használt és rosszul Kreybig-félének nevezett tűzhelyet vaslemezekkel, karikákkal, rostéllyal, fűtőlyukkal. Föléje fából vagy ponyvából konstruáltak védőtetőt, hogy az időjárás szeszélyei ellen védjen, de meg egyes konyhaszerek tartására is szolgáljon.

A szakácsok pedig azon buzgólkodtak, hogy a főzés tudománya a csapatban minél jobban elterjedjen. Szorgalmasan tanítgatták az ifjabb generációt és otthoni továbbtanulásra biztatgatták a fiukat. Ennek az együttes munkának a következménye volt, hogy a következő 1914. év tavaszán, a május végén tartott zászlószentelési ünnepélyen a főzés szenzációs sikerrel folyt, különösen a rögtönözött palacsintasütés keltett nagy feltűnést.

Az egésznapos kirándulások munkaprogramjában állandóan benne volt a főzés. Így történt azután, hogy a második tátrai—breznói nagytábor már olyan elsőrangút nyújtott tűzhelyépítés és főzés dolgában, hogy azóta se haladták túl egyéb tábori dolgok nagy fejlődése dacára. Itt már sorosság szerint felváltva főztek, szebb idő is járt, s így mindenképen könnyebb munka

Élelmezés.

volt a főzés. Nagy ambícióval, versengve végeztük a nehezebb és piszkosabb munkákat, a mosogatást stb. Tűzhelyünk felett deszka-házikó volt, mely előre, a kémény felé lejtett, az oldaldeszákban szegek és kampók s ezeken lógtak a merő- és főzőkanalak, törőruhák, edények stb. Az ételt és a nyersanyagokat a nagy edényekkel együtt egy olyan külön raktársátorban tartottuk — nem lévén pincénk —, mely mintegy 25—30 cm-nyire kiásott föld fölött volt felverve.

A beszerzést még ebben a táborban is — úgy mint az előzőben — a Regnum Marianummal közös parancsnokság végezte. A következő, immár első háborús táborozásunk végül megoldja az önálló táborozást a Gödöllő melletti Pusztaszentjakabon — s természetesen az önálló előkészítést és beszerzést is. És mindjárt nagy anyagi és erkölcsi sikerrel. Az egész tábor 1—2 nap alatt szerveztük meg, mivel a nagy gonddal előkészített, Sukoróra (a Velencei-tó mellett) tervezett táborozás a háborús viszonyok következtében az utolsó percben meghiúsult. Míg az előző két tábor 50, ill. 55 K-ba került, addig ez 12 napra fejenként 13 K-ba került, noha az élelmiszerárakban már akkor is volt 80—100%-os emelkedés az előző nyárhoz viszonyítva. Ezt a tendenciát: a táborozást — aránylag — egyre olcsóbbá tenni, azután mind a mai napig követtük, s kisebb ingadozásoktól eltekintve, egyre fokozódó sikerrel. Szentjakabon használtunk rögtönzött bottűzhelyet is, de volt jól működő állandó (beépített) tűzhelyünk is. A fák közt volt és ponyvát feszítettünk ki védelmére.

Az élelmezés-ügy fejlődése ezzel el is érte tetőpontját. Megszervezésének és kifejlesztésének érdeme elsősorban Major Dezsőé. A következő évek némi visszaesést mutatnak, aminek oka egyrészt az egyre nehezebb háborús viszonyokban, másrészt abban keresendő, hogy a kipróbált vezetők bevonulással fiatalabb, tapasztalatlanabb kezekbe került az élelmezés ügye.

A cserkészmozgalomnak a háború utáni reneszánsza nagyarányú itthoni kiképző és előkészítő munkában bontakozott ki, s ezt hatalmas, jól szervezett táborozások követték.

Itthon előkészítő szakácskurzusok (a háború alatt Kolár Nándor igazgató úr jóvoltából a gázgyárban, újabban dr. Wenhardt János főigazgató úr jószágából Löhnert főfelügyelő úr vezetése mellett a Rókusban,) és hatalmas beszerzési segítők, ill. jöltevők, a helyszínére tett többszörös előzetes élelmezésügyi kirándulások, szerződés-kötések stb. biztosították a zavartalan élelmezést, a táborban pedig egyre gazdaságosabban rendeztük be a munkát. A napos őr, utóbb a nagyobb létszámú táborokban napos raj látta el a főzést és a mosogatást is. Lassankint annyira nőtt azonban ez a munka, hogy a kellesnél jobban elfárasztotta a naposokat. Ez volt egyik oka a kisebb rajtáborok rendezésére való áttérésünknek. Munkájuk megkönnyítésére fuvart is igénybe vettünk pl.

Konyha a breznóbányai táborban.

Imádság a táborban evés előtt *A Te nevedben ülünk evéshez, Uram: áldd meg a mi ételünket és italunkat, hiszen Teőled kaptuk. Add, hogy az evésnél is úgy viselkedjünk, mint a Te fiaidhoz illik. Amen.*

Imádság a táborban evés után. — *Te táplálsz minket mennyei Atyám, hála Neked jószágodért. Add, hogy soha el ne feledkezzünk ajándékaidról, melyekben méltatlanul részesülünk, és soha el ne feledkezzünk ama felebarátainkról, akiknek alig jut mindennapi kenyérre. Amen.*

a tejszállításnál. Legmonumentálisabb táborunkban, az 1922.-i verőceiben, 150 volt a fiúk létszáma, de a vendégláró napokon 200 főre is főztünk. Az 1923.-i bakonyi táborban a Vass Tibor-raj azt a szerencsés újítást hozta be, hogy az előzetes kiképzés során nem néhány fiúnak az egész főzés mesterségében való kiképzését, hanem valamennyinek a konyhai segítőszolgálatban való jártasságát követelte meg, ami a gyakorlatban pompásan bevált. Major után a szakács-ügyek vezetésében Horváth György és Hesz István, az élelmezésügy terén Engel Ágoston szerzett legtöbb érdemet.

A főzés nagy nehézségei ellenére se gondoltunk soha arra, hogy ezt a munkát idegenekre, esetleg szakácsnékra bizzuk, mint egyes csapatoknál meg-honosult. Mégis megállapíthatjuk, hogy táborozó cserkészeinknek majdnem 50%-a jobban (táplálásban) étkezett a táborban, mint odahaza, s ennek látható nyoma-ként igen sokan tetemesen meghíztak egy-egy táborozás után.

A csapat **anyag** **szükségeit** eleinte csekélyebb, utóbb egyre hatalmasabban ömlő pénzügyi segédforrásokból fedeztük. Az összegek a pénzügyi viszonyok fokozódó romlásával természetesen rohamosan nőttek. A tagsági díj kezdetben 1913 től 1916 ig évi 2 K, 1916—1920 ig évi 3 K volt. Az 1920—21. évben 12-re, 1921—22 és 1922—23-ban pedig 50 K-ra emeltük. Csak az idei évben emeltük fejünkint 3000 K-ra.

Természetes, hogy a csapat egyre nagyobb szabású szükségleteit a tagsági díjak sohasem tudták fedezni. A csapat legsűrűbben igénybevett pénzforrásai voltak a beléptidij mellett rendezett ünnepélyek, a műhelyek (lakatos-és könyvkötőműhely) jövedelmei, cserkészkiadványok, felszerelési tárgyak és egyes a fiúk érdeklődési körébe vágó könyvek viszontelárusítása, cserkész-tárgyú diaposzítívlemezek kölcsönzése stb.

Az egyes táborozások megszervezésére külön részvételi díjat szedtünk a fiúktól. A táborozások pénzforgalma is óriási arányokban emelkedett az utóbbi években. Míg pl. 1918-iki táborunk egész forgalma 7000 K volt, már az utána következő 1920-iki 66.104.24 K volt, az 1921-iki 106.125.89 K, 1922-iki 417.608.34 K, 1923-iki 4.500.000 K.

Könnyű elgondolni, hogy ezek a nagy számok, valamint a különböző csapatfelszerelési tárgyak rengeteg költségei még a fentebbi forrásokból sem voltak fedezhetőek. Legfőbb segítségünk mindig a fiúk szüleinek jóakarató támogatása volt. Sem a komoly évközi cserkészmunka, sem a nagytáborok megszervezése nem lett volna lehetséges, ha nem állottak volna mellettünk állandóan nagylelkű pártfogók nagyarányú pénzbeli és természetbeli adomá-nyokkal, hathatós befolyásukkal, nagyértékű tanácsaikkal. Ez alatt a 10 év

alatt nagyszabású segítségükkel a következő urak és hölgyek tüntették ki csapatunkat: Luczenbacher-család (Szob), Kisfaludy Mihály kántortanító (Környe), Kendi Finály Lajos min. tan., Fináczy Béla min. tan., dr. Benedict Henrik egyet. tanár, gr. Károlyi József, gr. Eszterházy Miklós Móric, dr. Zsembery Gyula, Végh Károly vezérigazgató, Fledderus holland főkonzul, gr. Csekonicz Endre, dr. Boromissza Tibor szatmári püspök, dr. Mócsy János, gr. Hunyady József, Dégenhardt Gyula jegyző (Bakony-sárkány), Lengyel István plébános (Császárszék), Latzkó Gusztáv földbirtokos, Konkoly-Thege Gyula min. tan., Maróthy Kálmán ny. ezredes, építész, Hanauer A. István váci püspök, Nemeskéri Kiss Pál földbirtokos (Göd), Jambrekovich László min. tan., Vajna Ede főv. tan., Koós Jenő h. államtitkár, Mayer Károly h. államtitkár, Stessel Ernő ezredes, Biró Pál nemzgy. képviselő, Biró Pálné, dr. Egy Aurélné, dr. Lovrich Istvánné, Mezey Vilmos, dr. Wenhardt János egyet. tan., dr. Párdányi Emil orvos, Kolár Nándor gázgyári igazgató, Vajda Árpád Vacuum Oil Comp. igazg., Nagy Sándor festőművész, Neruda Nándor nagykereskedő, Sztrilich Pál cs. tisz. Nagy segítségeket kaptunk a Piarista Rendtől, az államtól, a székesfővárostól, Pedlow kapitánytól, az Ifjúsági Vöröskeresztől. A külföldi mozgótáborozáson Teuber Imre v. osztrák külügyi megbízottól és számos alkalommal a Magyar Cserkész Szövetségtől.

Csak az ő nagylelkű támogatásukkal vált lehetségessé a nehéz anyagi viszonyok között munkánk. Fogadják érte ezúton is hálás köszönetünket!

Erre a segítségre annál is nagyobb szükségünk volt, mert kezdettől

fogva alapelvül tekintettük, hogy a nyári táborozás jótéteményéből *anyagi okok miatt senkise maradjon kizárva*. Ennek biztosítására szolgált mindjárt kezdetben az úgynevezett „Testvériségi Alap”, melyet a fiúk tehetségükhöz képest maguk adtak össze, sőt ennek javára munkát is vállaltak. Utóbb szokássá vált a tehetősebb szülők között, hogy saját gyermekükön kívül még egy-két cserkészfiú táborozási költségeit is vállalták. Mindez természetesen egészen bizalmasan történt és a parancsnokságon meg a segélyeztetten kívül senki sem tudott róla. Állandó ígérettel vállalta minden táborozásra egy-egy fiú költségeinek fedezését *dr. Molnár Frigyes* öregcserkészünk. A csapat első alapítványát *Sztrilich Tamás* hősi halált halt cserkészisztiztünk szóbeli végrendeletével tette 1917 áprilisában egy 1000 K-ás hadikölcsön alakjában. Ennek kamataiból az első jutalmat *Spilenberg György* őrsvezető kapta. 1923 júniusában *csekei Vass Zoltán* műegyetemi tanársegéd boldogult testvérbátyja, harctéren szerzett betegségében elhalt cserkészisztiztünk végrendeletében kifejezett óhajtasából alapította a 100 000 K-ás „*csekei Vass Tibor*” cserkészalapítványt, ebből először 1923 szeptemberében *Holl Albert* őrsvezető részesült.

A hollandi cserkészek alapította „Prinz deer Neederlanden” alapítványból, melyet az összes magyar cserkészek közül kiválasztottaknak egy országos bizottság ítél oda, csapatunk két tagja részesült. 1922-ben *Hesz István* segéd-tiszt, 1923-ban *Utry Sándor* őrsvezető. Ugyanebben az évben a fentebbi alapítvánnyal egyidejűleg a Magyar Cserkész Szövetség adományából *Csapody Etele* I. o. cserkész részesült jutalomban.

A csapat munkája mindvégig az első években kijelölt nyomokon haladt. Az őrsi órákon illetve csapatösszejöveteleken legnagyobb részt a tanárvezetők, néha más tisztek tartottak erkölcsi megbeszéléseket. Ezeknek tárgyát a cserkész törvény részletes fejtegetésén és tárgyalásán kívül elsősorban fontos nemzeti problémák (háború, forradalom, integritás, nemzeti hibák és erények, hazafiság gyakorlati kötelességei stb.) és gyakorlati erkölcsi kérdések (önnevelés, önállóság, kegyelet, katolikus öntudat, napirend, diákbecsület stb.) tették, de nem egyszer szerepeltek egészen gyakorlati kérdések is (helyes tanulás technikája, zsebpénz stb.).

Belső
munka.

Az *összejövetelek gyakorlati programja* részben a táborozások, ünnepek stb. előkészítéséből, részben a próbák tanításából, részben egyes (pl. műszaki, mentési, telefonos stb.) kurzusokból állott. A próbák közül kezdettől nagy súlyt fektettünk a külön próbák kidolgozására. *Mócsy és Major*, majd utóbb főleg *Sztrilich Pál* alapvető munkája után mi dolgoztuk ki a Kiskáté alapján először alaposan és részletesen, írásban az egyes különpróbák anyagát, kiképzési módját és próbáztatási rendszerét. Ezek egy része jelent meg utóbb nyomtatásban a Magyar Cserkész Könyveiben.

Cserkéazmunkánkban mindenkor tekintélyes helyet foglaltak el a *kirándulások*. Az őszi és tavaszi időben a rendelkezésre álló vasárnapokat és szüneteket, ha csak lehetett, egésznapos kirándulásokra használtuk. Legkedveltebb kirándulóhelyeink a már említett *Farkasvölgyön* és *Apácatelken* kívül a *Pálvölgy*, a *Hármashatárhegy*, a *Nagykevény*, az *Ördögórom*, a *Miksvölgy*, a *Kamara-erdő* voltak, de megfordultunk nem egyszer a *Hüvösvölgyben*, *Zugligetben* sőt a *Gellért-he-*

Kirándu-
lások.

Megérkezik a csapat a nagytábor helyére, nosza megindulnak a fiúk feltevezni a tábor rejtett szépségeit. Az eredmény nagyon kielégíti a várakozást s amikor az ebédutáni szabad időben a fiúk megbeszélik az eredményt, egyik idősebb azt mondja:

— Jó, jó, de engem leginkább az érdekel, van-e hal ebben kis patakban. Meg kell majd kérdezni az idevalósiakat.

— Ó, szükségtelen — mondja egy fiatalabb, most először táborozó cserkész — annyi hal van benne, hogy no. Amint mentem a patak mellett, a partról csak úgy ugráltak be a halak . . .

gyen is. Szünidőben, amikor több idő állott rendelkezésünkre, fel-felkerestük Szentjakabot, Gödöllőt, Máriabesnyőt, Dömöst, Visegrádot és a Dobogóköt. Kirándulásaink tipikus programja általában véve a következő volt: Reggel mise után indulás, útközben pihenő tizóraival, a helyszínre érve letelepedés, rövid pihenő, azután órónként vagy rajonként munka ebédig (vezénylési és menetgyakorlatok, műszaki és földmunkák, térkép- és tereptanulmányok, jeladási, lopózkodási, megfigyelési, becslési gyakorlatok, táborverés stb.). Gyakorlásul nem egyszer főztünk is és ebédre ünnepélyesebb alkalmakkor vendégeket is szívesen láttunk. Ebéd után legtöbbször rövid közös csapatösszejövetel következett parancsnoki megbeszéléssel, rendszeren valami aktuális jellemkérdésről. A délután a játéké volt. Az első években a fiúk a legnagyobb szenvedéllyel játszották a footballt, később azonban, amint egyre jobban megtanulták és megszerették a longa métát, egyre inkább az lépett előtérbe és ma már évek óta az csapatunk legkedveltebb játéka. Emellett természetesen virágzik a football, a körberóta, a nemzet és a legtöbb más játék is. A legtöbb időt és ambíciót azonban a cserkész-hadjáték alapos megtanulására fordítottuk. A lopózkodásos (név- és száMLEKIÁLTÓ) és a karszalagos hadijáték mellett kezdettől fogva nagy kedvvel játszottuk az ú. n. „bombás hadijátékot”. A vadgesztenye, makk és más természeti bombák mellett mi honosítottuk meg a papírbombát: a vízbeáztatott papírból gyúrt és spárgával összekötözött papírgombócot. A Magyar Cserkész-Szövetség rendezte két nagy csapatközi hadijátékban is (az 1921-iki ürömi és 1922-iki megyeri cserkészgyakorlaton) becsülettel vettünk részt. A rendes évközi kirándulások sorát nem egyszer rendkívüli, ünnepélyesebb kirándulások tarkították: pl. fogadalomtételi és fogadalomújtási ünnepélyek, melyeket szintén a szabadban szoktunk tartani, más csapatokkal való közös összevonások, nyáron csónakos, télen szánkázó és sí-kirándulások, nagyobb cserkészgyakorlatok, mint pl. az esztergomiakkal való nagyszabású heliográfós táviratozás stb.

Kiránduláson. (1913)

A szabadban tartott ünnepélyeken kívül, idehaza is számos ünnepélyt rendeztünk. Többször tartottunk magunk-készítette diapozitív lemezekkel vetített képes előadást a cserkészéletéről és az egyes táborozásokról. Cserkészdarabokat is többször előadtunk; legnagyobb sikert arattunk *Erzbrucker* t. úr „Erdő mellett nem jó lakni” és *Harangi László* a „Két arabus” című cserkészvígjátékával. Legkedvesebb ünnepségeink azonban a kezdettől fogva meghonosított *Karácsonyi délutánok* voltak. Ezeket a tornateremben szoktuk tartani; rendszeren a karácsonyi vakáció első vagy második délutánján, egyik-másik évben szülők és tanárok jelenlétében, legtöbbször azonban — és a fiúknak ez volt a legkedvesebb — egészen magunk között, intim körben.

Ünnepélyek.

Ezek az ünnepélyeken karácsonyi énekek éneklésével, ünnepi elmélkedéssel, betlehemes játékok előadásával, sőt nem egyszer karácsonyfa felállításával ünnepeltük a közelgő szent napokat, komoly vagy tréfás kisebb színdarabokat adtunk elő, játszottunk, a fiúkat uzsonnával vendégeltük meg és közös adakozás útján karácsonyi ajándékokat hordtunk össze (könyveket, játékokat stb.), melyekből sorshúzás útján mindenkinek jutott valami; gondunk volt arra is, hogy a legértékesebb ajándékok azoknak jussanak, akikről különben a Jézuska elfelejtkezett volna. Ezek a karácsonyi délutánok mindnyájunk legkedvesebb emlékei közé tartoznak.

Napi jótett.

Ez a módszer arra is jó volt, hogy a fiúkat rávegye a *napi jótett* szellemének átérzésére. Ennek megértésére nagy súlyt vetettünk mindig. Általában természetesen a balkéz nem tud a jobb munkájáról, azért ezekről beszámolni igen nehéz. Mindazáltal kezünkhöz jutott naplók, noteszek stb. segítségével nem egy meglehető szép esetről van tudomásunk. Nagyobb szeretetszolgálatok nem ritkák. Egy fiú pl. a vakációban egyszer hetekig ellátta egy többgyerekes beteg hadiőzveggy főzési munkáját; volt aki rendszeresen átvette anyjától a takarítás dolgát. Volt, aki hosszú időn át másnak adta a tízóraiját. Életmentési esetekről is többről van tudomásunk.

Csapatunk kezdettől fogva szívesen vett részt különböző társadalmi *szolgálatokban* is. Főleg két korszak volt, amikor a társadalom nagyon sűrűn vette igénybe munkánkat. Az elsőről, a háborús szolgálatokról e füzet más helyén volt már szó. A második az 1919—20-iki tanév, amikor a társadalmi szervezetek túlságosan rászoktak a cserkészek igénybevételére, úgy hogy csakhamar szükségesnek mutatkozott elvben és gyakorlatban csak a legszükségesebb szolgálatok teljesítésére vállalkozni. Legsűrűbben a következő szolgálatokban vettünk részt:

Szolgálatok.

Minden évben ki szoktunk vonulni a nagyobb egyházi körmenetekre, hol mint rendezők, hol mint díszkíséret, gyertyavivők stb. (úrnap, feltámadási és újabbban a szt. Jobb-körmenetek); hasonlóképpen részt vettünk az utóbbi években tartott eucharisztikus körmenetekben; résztvettünk az utóbbi évek szövetségi ünnepségein (vérmezői ünnepélyeken, versenyeken) stb. Az ilyenféle alkalmakkor sűrűn vettük igénybe egészségügyi szolgálatainkat is; ezek jelentőségére jellemző, hogy pl. az 1921-iki ifjúsági szt. Jobb-körmeneten, 400-nál több esetben nyújtottunk első segélyt, (körülbőlül 100-nál több ájulás). Természetesen mindig rendelkezésére állottunk ünnepélyek alkalmával saját iskolánknak is. Sűrűn kértek fel bennünket rendezői szolgálatokra, így legsűrűbben a Szociális Misszió-Társulat (gyűlések, Foerster-előadások, Prohászka-konferenciák, szeretetadományok osztása stb.). Ugyancsak az ő kérésükre éveken át rendeztünk karácsonyi ünnepséget az egyik fővárosi börtön lakóinak. Efféle szolgálatokat teljesítettünk a Területvédő Ligának, a Katolikus Nőszövetségnek, a Katolikus Tanáregyesületnek, a Hadifoglyokat Gyámoló Egyesületnek stb. stb. A ránk eső napokon rendszeres szolgálatot teljesítettünk a Magyar Cserkészszövetség titkári hivatalában.

Ki korán kel, — az napos.

Aki másnak vermet ás, — az a műszaki őr tagja.

Az ifjúsági Vöröskereszt Egyesület a cserkészcsapat kebelében az 1921/22. tanévben alakult meg. Tanárelnök: Neubauer Frigyes; ifjúsági elnökök: Heszló István (1921/22), Lovrich József (1922/23) és Vas Géza (1923/24).

Ifjúsági Vöröskereszt.

A csapat többféle adományt kapott a Vöröskeresztől. Így a táborozásra kölcsönsátrat, szalmazsákokat, kulacsokat és evőeszközöket, gyengébb szerveztű fiúk számára csukamájolajat stb. Néhány szegénysorsú fiú pénzadományban is részesült. A tagok a rendes cserkészmunkán kívül, mely az ifj. V. k. egész programját felöleli, nem egyszer részt vettek az I. V. k. kirándulásain, ünnepélyein és kiállításain is.

A cserkészélet legfontosabb fejezete, koronája, mindenesetre a *nagy-tábor*. Csapatunk szellemének fejlődését legvilágosabban táborozásaink fejlődése mutatja. Az első két táborunkat a Regnum Marianum rendezésében,

Nagy-táborok.

velük közösen éltük végig, de a szellem tekintetében a mi tujajunknak, illetve a mi sátrainknak megvolt a saját egyénisége, amely árnyalatokban különbözött a többiekétől és hatását éreztette az egész nagy közösségben is. Nagyon nehéz volna pontosabban meghatározni, miben állott ez a szellem, ezt inkább

A csurgói tábor (1921).

érezni lehetett, mint lemérni; kifelé talán leginkább az erősebben látható fegyelem és a munkának (pl. főzés) precízebb megszervezettsége mutatta. „A vadgalambok (piaristák) ... ezek voltak a cserkész-tábor minta-gyerekei” írja a breznói táborból a regnumi főparancsnok. (Zászlónk diáknaplója, 1915/6. A breznóbányai diáktábor életéből c. cikkében.) A szentjakabi táborral megkezdődött táboraink önálló fejlődése. A technikai fejlődésről volt már szó fentebb, a belső fejlődés irányát, részben a program egyre gazdagabbá válása, részben a tábori fegyelem egyre precí-

zebb kialakulása, részben pedig a fiúkkal való érintkezésnek (táborútz, megbeszélések stb.) egyre intimebbé válása jelzi.

Az első, a program gazdagsága, a munka és játék változatossága elég korán kialakult. A tábori napirend már Szentjakabon alapjában megvolt, 1916-tól pedig nagyjából már minden lényeges vonásában a mai képet mutatja. Táboraink Veni Sancte-val szoktak kezdődni, melyen a fiúk testületileg járulnak a sz. áldozáshoz és szentbeszéd alakjában adjuk eléjük a tábor lelki programját. A tábor ünnepélyes Te Deum fejezi be. Táboraink tipikus napirendje a következő:

6., vagy $\frac{1}{4}$ óra előtti ébresztő. A naposokat az utolsó éjjeli őrség már félórával előbb keltette fel és most a tűzhelyeken már vígan pattog a láng. Ébresztőre egyszerre megelevenedik a tábor, törülközőkkel ellátott fiúk sietnek a mosdóhelyhez. Mosakodás közben szokott megérkezni a tej és a naposok mindjárt a reggeli készítéséhez látnak. Mosakodás és öltözés után következik a sátrak szellőztetése, a fiúk a takarókat a sátrak körül kiterítik. A reggeli imádságra és parancskiadásra mindenki cserkészdíszebe öltözik.

$\frac{3}{4}$ órára az ébresztő után a kürt az imádsághoz való felvonulást jelzi. A rajok vagy őrsök felvonulnak és négyszögbe állnak. Reggeli ima, egyéni és közös célkitűzés, majd a napiparancs kihirdetése, végül tisztelgés a felhúzott zászló előtt.

7-kor vagy $\frac{1}{4}$ 8-kor felvonulás a konyhához reggelire. A reggeli után minden raj vagy őrsvégi a napiparancsban reá kirótt munkát. Az egyik a tábor területét tisztogatja, a másik segít a naposoknak a favágásban és a rőzseszedésben, a harmadik új szemetesgödört ás, a negyedik a régit betemeti stb.

Ezt a munkát rendszerint a tízórai kiosztásáig elvégzik, mely úgy 10 vagy $\frac{1}{2}$ 11 tájban köszönt be.

Amelyik raj vagy őrsvégi elvégezte munkáját, most mehet fürdeni, vagy játszani, vagy külön programot állapíthat meg magának. De ahol jó fürdőhely van, ott mégis leginkább erre esik a választás. Persze a naposok erre nem érnek rá, ők most az ebédet főzik.

$\frac{1}{2}$ 1— $\frac{1}{2}$ 2 tájban harsan fel az ebédre hívó kürtszó. Ebéd után uzsonnáig csendes szabad idő. A fiúk haza írnak, olvasnak, társasjátékokat játszanak vagy sakkoznak. Mások meg varrnak, ruhát tisztítanak vagy szundikálnak.

Uzsonna 5 óra tájban. Most nagyobb szabású játékok következnek: méta és football-meccsek, hadijátékok. Ez eltart vacsoráig.

7— $\frac{1}{2}$ 8-kor vacsorára fujnak. Felvonulnak a rajok. Vacsora után a csapat bevonul a táborba, elkészíti az éjjeli fekvőhelyet, befűzi a sátrakat.

Következik az esti imádság és lelkiismeretvizsgálat. A parancsnok megteszi észrevételeit a napi munkára vonatkozólag.

Es fölcsillog a tábortűz lángja, a fiúk melegen felöltözve, pokrócokkal felszerelve ülnek a tűz köré. A tábortűz tárgyai: komoly megbeszélés (lelki-olvasmány helyett) játék és ének.

Este $\frac{1}{2}$ 10-kor takarodó, a tábortűz elnéptelenedik, félórára rá lefújás. Utána az ébresztőig nincs beszéd. Az éjjeli őrsvégi kétóránkénti felváltással elkezdődik.

Lényegesen más a program a tábor első és utolsó napjaiban, midőn annak fölépítése, illetőleg lebontása történik. Ekkor játékra alig jut idő. A vasárnap délelőtt nagy részét a falubeli miselátogatás foglalja el. Nagyobb kirándulások, szülői látogatások alkalmával megfelelően változik a napirend.

Táborozásaink fejlődését e tíz év alatt e következő áttekintés mutatja:

A Sztrilich Tamás-raj téli-táborából. (1922.)

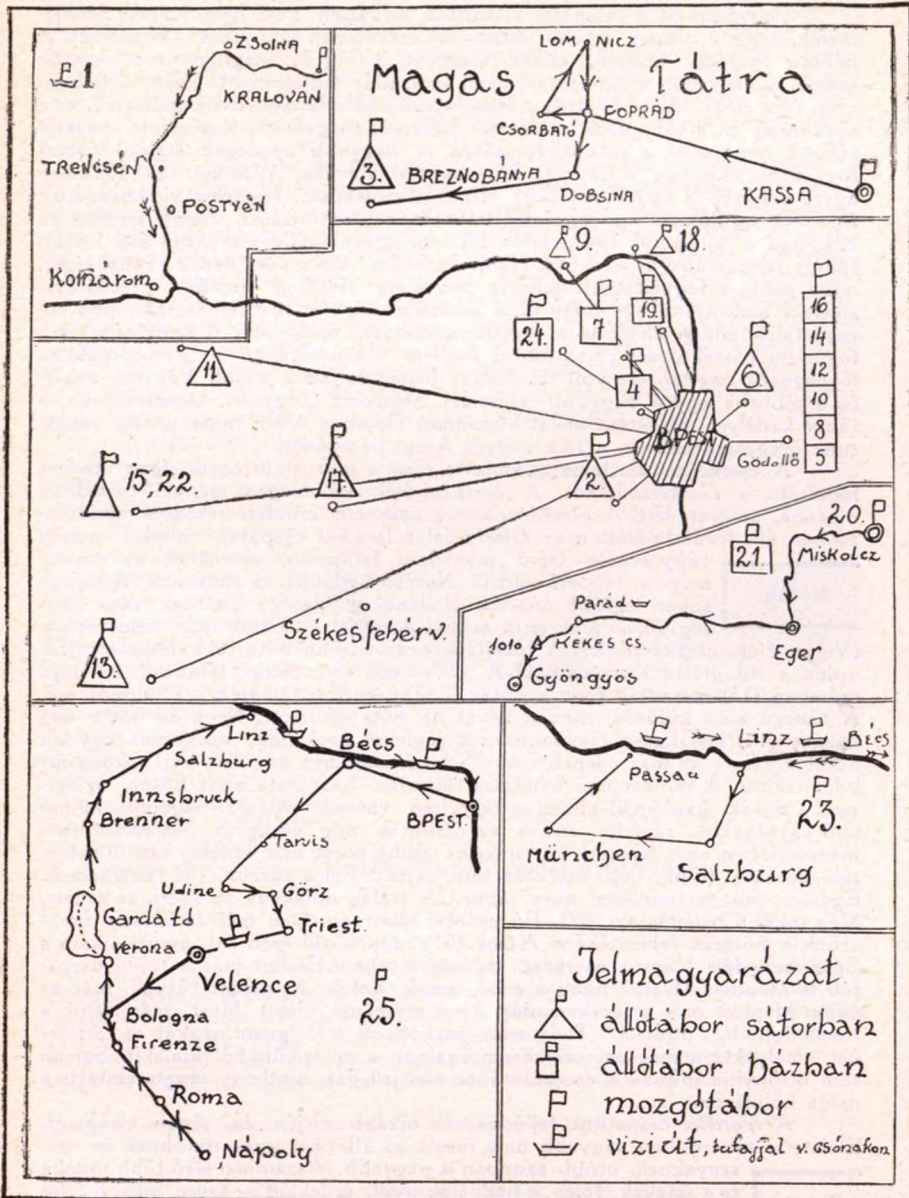
*Egyszer esik esztendőbe nagytábor,
Egyszer eszünk száraz babot csajkából!
„Te szakács, te szakács, a babra vigyázz,
Mert ha jó Kozma úr, az lesz csak a gyász.”
Hogyne volna, hogyne volna jó világ,
Ez a tábor csupa derék mákvirág!
Csebogár, csebogár, szentjánosbogár!
Táborban, sátorban, jaj, de jó a nyár!*

*Egyszer esik esztendőbe karácsony,
Egyszer főztem szárazbabot bográcsn.
„Csebogár, csebogár, csöpög a kanál,
Tinéktek, cserkészek, főzzön a tatár!”
Hogyne volna stb. (Csurgó)*

Táborozások.

Szám	Év	Hely	Milyen'ség	Hány nap	Létszám	Fő eredménye	Megjegyzés
1	1913	Vág	mozgótábor	14	17	Cserkész-alapismeretek elajátítása.	
2	1914	Tétény	tiszti tábor	3	7	A sátorban való táborozás és a vaslapos tűzhely kipróbálása.	
3	1914	Tátra	mozgótábor	17	50	Mozgótáboros tábori élet átélése.	Először volt céllovás, versenyek, cserkészelőadás „mozi”-val.
4	1914	Mikszavölgy	tiszti tábor	2	6	Az évközi munka megbeszélése.	
5	1914	Gödöllő	tiszti tábor	3	8	Gyakorlati cserkészdolgozatok elajátítása.	
6	1915	Szentjakab	nagytábor	14	33	Önálló táborozás, a főzés nagyarányú fejlődése.	Igen sok játék volt
7	1915	Pomáz	tiszti tábor	4	5	A „káté” megbeszélése.	
8	1915	Gödöllő	őrsvezetői tábor	3	12	A csapatmunka megbeszélése.	
9	1916	Szob	nagytábor	14	60	Megtanultuk függetleníteni magunkat fedett helytől és időtől.	Először játszottunk éjjeli hadijátékot.
10	1916	Gödöllő	őrsvezetői tábor	3	10	Az őrsvezetők képzése.	
11	1917	Környe	nagytábor	14	70	A víziélet megismerése.	Élelmiszert a községből csónakkal szállítottunk
12	1917	Gödöllő	őrsvezetői tábor	3	10	A munka megbeszélése.	
13	1918	Balatonszemes	nagytábor	14	80	Vízi sport gyakorlása.	Fejenkint napi 1 liter tejnél több jutott.
14	1918	Gödöllő	őrsvezetői tábor	2	12	Csapatbeosztás megbeszélése	
15	1920	Bakonysárárkány	nagytábor	21	100	Megszerettük az eldugott nagy erdőben való táborozást.	
16	1920	Gödöllő	tiszti tábor	2	8	A munka és a tapasztalatok megbeszélése	
17	1921	Csurgó	nagytábor	21	120	A telefon és egyéb technikai dolgok megkedveltetése.	Első „cserkész-cirkusz”.
18	1922	Nógrádverőce	nagytábor	21	140	A csapatnak vízi kiképzése és lelki nevelése a táborlüzeknél.	Erdőtűz-oltás.
19	1922	Stara Voda	tiszti tábor	3	13	A rajrendszert és rajtáborok decentralizálásának elhatározása.	A szentendrei tűzoltás.
20	1922	Miskolc-Gyöngyös.	mozgótábor	8	11	A mozgótábor újra való felelevenítése.	Gyalog megtett út 150 km.
21	1922	Szilvásvárad	téli sítáborozás	8	31	Téli sítábor kipróbálása.	Dinamitszerencsétlenségnél első segélyt nyújtottunk.
22	1923	Bakonysárárkány	nagytábor	21	95	Rajtáborrendszer kipróbálása, a táborlüz reformja.	
23	1923	Ausztria, Németország	mozgó táborozás	36	35	Sikeressé vált a nagy, sátoros mozgótábor a vízi élet megkedvelésére.	Megtett út 2000 km, 600 km csónakon.
24	1923	Dobogókő	tiszti táborozás	2	14	Az évi munka beállítása, a tisztikar megalakítása.	
25	1923	Olaszországi utazás	utazás	21	7	Az olasz cserkészekkel való érintkezés.	

1924.

25 táborunk földrajzi áttekintése.

(A magyarázatot — számozás szerint — lásd az előbbi lapon közölt összeállításban.)

Fegyelem és a táborélet intimitása dolgában nem igen voltak problémáink, amíg a csapat kisebb létszáma csekélyebb igényeket támasztott. A háború második felében, mikor megnőtt a fiúk és megfogyott a vezetők száma, a fegyelem tekintetében némi hanyatlás mutatkozott. Mikor a háború után újra nagy részt vehettek a vezetésben a katonaviselt cserkészisztiek, ez a körülmény és a táborozók számának hatalmas megnövekedése szinte magától ráterelt bennünket a katonai formákra. A nagyobb egységek (rajok) összefogásának szüksége, a katonai fegyelmezési formák, 1921-ben és 1922-ben egyre nehezebbé tették a tábori élet intimitásának, fesztelen vidámságának és az egyes fiúkkal való egyéni érintkezésnek biztosítását. Ezért tértünk rá 1923-ban a rajtáborok rendszerére. Három, egyenkint 30—40 főből álló kisebb táborot rendeztünk és azokban mind a szellem melg és derült bensőségét, mind pedig a fegyelemnek katonás merevség nélkül is kemény precizitását sikerült biztosítani, úgy hogy ez a jubileumi nagytábor cserkész-szempontból csapataink eddigi életében a legsikerültebbnek mondható. A bensőség és a fegyelem összekötését célzó tábori szellem kialakításában a parancsnoknak legnagyobb segítségére volt dr. Batori József cs. tisz, utóbb kegyesr. tanár, és a táborba egyre nagyobb számmal jelentkező kegyesr. tanárjelöltek; a tábor kedélyes intimitása sokat köszönhet Gombos Albin tanár úrnak, csapatunk öregcserkészenek, a fiúk kedves Albin bácsijának.

A cserkészet szelleme teremtette meg a mozgalom egyik igen kedves hajtását: a *cserkésznótákat*. A cserkészlélek különleges igényei formáltak olyanná, amilyen lett. A cserkészeletnek csaknem minden részével vonatkozásban áll. Kirándulásokon ez frissíti fel a lankadt csapatot, minden nehéz,

Nóták.

vagy sokáig tartó munkánál felharsan, esténként ez zendül meg a tábortűz körül. Nótázó kedvünk és tudásunk fejlesztésében legfőbb érdeme Spilenberg György tisztnak van. Legrégibb nótáink nem sokkal a megalakulásunk után keletkeztek. (Vigan, fiúk, cserkészfiúk!) A tutajtáborozáson több nóta (6) keletkezett. (Elindult a tutajflotta Kralovánból.) A következő évi tátrai táborból is nagy számban (15) maradtak fenn a nóták. Leggyakoribb témájuk a folytonos eső. A háború alatt különös módon kevés új nóta született. Négy év alatt alig néhány (14) keletkezik. Nagybárá a régieket énekeljük, azonkívül egy-két nótát veszünk át más csapatoktól. Új lendületet hoz az 1920. évi bakonyársárkányi tábor. A mindennapi hatalmas tábortűz hangulata alatt bőven születnek a nóták. Azonkívül ebben a táborban vannak először nagyobb, különálló egységekbe, rajokba osztva az őrsök és míg eddig az őrsönként való menetelésben nem lehetett jól énekelni, addig most már *szükség van jó menetelő nótákra*. (Fiúk, fiúk, cserkész fiúk, rajta! Fel a zászlót, hű cserkészek. Egyszer esik esztendőben nagy tábor.) A tréfás nótáknak se szeri, se száma. Még inkább haladás az 1921. évi csurgói tábor, amelyen már *tudatosan* törekszünk a nótázás fejlesztésére. A sok (31) nóta közül igen sok megtalálható a Spilenberg-féle Magyar cserkész daloskönyvében. Ezeket már a többi csapatok is átvették. (Daltól hangos erdő, mező, berek. A madár füttyüli már az ágon. Megjött már a fecskemadar. Ég a szemünk. Stb.) Most már látjuk a továbbfejlődés útját is. Tudatosan iparkodunk feldolgozni azokat az *értékeket*, amelyeket a magyar cserkészmozgalom a mi lelkünkől kialakít. Semmi sem bizonyítja jobban a cserkésztábor élet-jellegét, minthogy megteremtette a maga költészetét is.

A *sportélet* csapatunk fejlődésének inkább elején és végén virágzott. Eleinte a táborokban nagyobb hely jutott az atlétikai gyakorlatoknak és ver-

Sport.

senyeknek, utóbb azonban a nagyobb létszámmal járó több munka és a játékok, főleg a hadijáték iránti érdeklődés egyre inkább félre szorította őket. Egyes táborokban (Szemes, Verőce) a fürdésen kívül a csónakázás ill. vitorlázás nagy szerepet vitt. Az utóbbi időben a Sztrilich Tamás-rajt az angol *rover*-ek mintájára a cserkészetnek egy a serdültebb fiúk igényeihez mért felsőbb fokozatává szerveztük át és ez a raj nagyobb arányú sportszerű munkát is programjába vett. Így télen a sí-sportot, amelyben dr. Zsembery Gyula urat, a Magyar Turista Egyesület sí-osztályának elnökét sikerült megnyerni a kiképzés vezetésére. 1922 kará-

csonyán az ő és Sztrilich Pál vezetése alatt 10 napos szépen sikerült sí-táborozást rendeztünk a Bükk-hegységben. Ugyancsak ez a raj vette programjába a vízi cserkészetet is. A kiképzésben a Regnum-beli Öreg Fecskék pákászai segítettek. Az ebbeli munka koronája a tavalyi nagy vízi vándor tábor volt, amelyen Németországban csináltatott tiz csónakon Passautól Pestig (600 km) evezett le a raj, Sztrilich Pál és dr. Bátori József vezetésével.

A felsoroltak némi fogalmat nyújtanak arról, hogyan fejlődött csapatunk 10 év alatt a szervezet és munka jellemzőbb formái tekintetében. Nem adhat azonban fogalmat arról, ami ennek a 10 évnek legfontosabb és legértékesebb része volt: cserkészletünk voltaképeni lelkéről, csapatunk szelleméről, a szó legnemesebb értelmében vett belső munkáról. A cserkészlet nem szervezet, nem munka, nem játék, nem kirándulás, nem szolgálat, hanem mindezeket keresztül legelsősorban *léleknevelés* és mint ilyen: leglényegében imponderabilis. Minden beszámoló szükségképen csak ennek a legigazibb munkának külső formáiról, kereteiről adhat számot; a hangsúlyról, amely a szavaknak életet ad, a dallamról, amelyet ezek a szürke kották magukban rejtnek, csak annak lehet fogalma, aki hallotta, aki részt vett benne: aki átélte. Ami a lelkekben megy végbe, ami a fiúk és vezetők közt négy szemközt történik, ami egy őr

vagy raj intim keretében, bizalmas baráti körben megbeszélésre kerül, ami a gyóntatószék, a templom és a lelkiismeret megszentelt levegőjében játszódik le: az nem kíván bemutatkozni a nyilvánosság előtt. A cserkészlet eleven élet, amelyet nem lehet igazán megrögzíteni, amelyet csak egyféleképpen lehet megismerni: ha átéljük. Aki meg akarja ismerni cserkészletünket, jöjjön közénk, éljen velünk táborunkban, ismerjen meg bennünket ott, ahol ott-hon vagyunk. Bízunk benne, hogy ha megismeri a cserkészletet, meg is fogja szeretni.

Az 1923-i vízi vándortáborból.

Ez az „immár egy évtized óta kifejtett buzgó lelkipásztori tevékenység“, amely csapatunk munkájának főjellemvonásaként ismeretes, indította elsősorban Magyarország bíboros hercegprímását, Csernoch Jánost, hogy 1923. évi augusztus hó 2.-én 2603/1923. szám alatt a parancsnokhoz intézett kegyes leiratában „különös főpásztori köszönetét és elismerését“ nyilvánítsa.

**A hercegprímás
elismerése.**

*Megjött már a fecskemadár, fészket rakott nálunk,
Hivogat már a napsugár, nagy táborba vágunk.
Virág nyílt a hegyoldalon, nincs szebb annál semmi.
Harsog a kürtszó cserkészpajtás, táborba kell menni.*

(Spilenberg György.)

Pillanatsfelvételek a szentendrei tűzvészről.

„Lépés!” — hallatszik a vezényszó s a tüdők kis pihenője következik a cserkészmenet futólépése után. Teljes a sötétség, a csillagok alig hogy világítanak. A menet közepén van a nagy acetilénlámpa, mely élénken küldi szét fehér sugarait a keskeny stara-vodái völgy jáira. Elöl az elsők groteszk hosszú árnyékai mozognak; asszerint, amint a lámpavivő kezében megmozdul a fény, hol közelebb jönnek, hol távolabb. A csendes éjszakában néha egy szikla csattan a bakancs sarka alatt s olykor messziről hallatszik a félrevert harang segélyt kérő kiáltása: — „Tűz van! Tűz van!”

* * *

Parancsot kapok, hogy fussak fel előre a dombra, mely mögött vörösen lángol az ég, s figyeljem meg, hogy a városban van-e a tűz, vagy kívül? Zihálva állok meg a dombon, mögöttem még nem hallok a futókat, de látom néha, amint lámpájuk fénye kicsillan a bokrok közül. Elöttem...? Egre nyíló tűzrozsák élénken megvilágítják a tűz közelében a város közepén lévő két templomtornyot. Magukat a lángokat még nem látom, mert a város felénk eső része magasabb. Előveszem az éjjeli messzelátót. Kezem reszket egy kissé a futástól, de az egyik ház tetején megpillantok egy tűzoltót. A helyzet hát biztos; maga a város ég.

Az acetilénlámpa már közelebb látszik, de még nincsenek itt. Közben hátborzongató ordítást hallok a város felől. Mi lehet az? Az állatok megérezték a veszélyt, segítségért kiáltanak. Egyedül állok a dombon a sötét éjszakában. Elöttem lángol az ég, az állatok üvöltenek, meg-megkondul a vészharang; mögöttem egyenletes lépések gyors dobbanása hallatszik, érkeznek a többiek. Eltölg kicsinységünk érzése. Mit akarunk mi tizen. ágyból kiugrált, ruhát alig felkapott cserkészek ott, ahol a vész már így pusztít? Mit tudunk tenni ilyen kevesen, felszerelés nélkül?

A jövődő titok! Rövid jelentés után én is csatlakozom s a menet rohan tovább.

* * *

„Segítsenek ott, ahol tudnak!” mondotta a tűzoltóparancsnok jelentkezésünkkor. Mi cserkészek pedig tudtunk.

* * *

Állok a rozoga létrán, egyik kezemmel a vizes tömlőt fogom, a másikkal a feljebb álló tűzoltó lábát, aki egy kis helyet készített magának az égő tetőn, s innen küldi szét lángoltó sugarait. A vízszolgáltatás épen kihagy, a tűzoltó áll a falon. A már eloltott üszkös gerendák újra lángra kapnak, s víz nincs. A tűzoltó jelzőkürtje bűg „Vi-zet!” Izzalmas pillanatok. A tömlő tele vízzel, roppant nehéz, kellemetlen lehet itt „gyorsított menetben visszavonulni”... Itt a sugár, a lángok prüszkölnek, de mi a csövezetővel egyre beljebb nyomulunk a tetőn.

* * *

Egy kis humor!... Vasvillákkal és „krampácsokkal” dolgozunk a tetőn, félrehúzzuk a félig elégett szénát, s amint a füst, vagy láng felcsap, hátraugrunk s már ott is a sugár. Persze mi is kapunk, de ez igazán nem árt. Egy vasutas dolgozik, de szájában a „cigi”. A szomszédház tetején áll a másik csövezető a sugárral. Atkiabál: „Tegyék el azt a cigarettát, itt most tűzoltás van”. Az érdekelt egyén nem reagál. Ja, de nem hiába csövezető valaki. Rövid célzás s a vízszugár kivágja a vasutas szájából az égő cigarettát. Nemi kis csömondatok röpködnek a levegőben, de egy pár pillanat alatt már folyik tovább a munka.

* * *

Fenn állok a tetőn. Mostanáig krampácsoltam, az oltás halad, pihenhetek. Mellettem áll Jóska tisztelendő úr, világít a lámpánkkal. A tűz fészkehez közelebb értünk, már halljuk a másik oldalon oltók hangját, de még nem látjuk őket, mert sűrű a füst. Jobbra, a már félig eloltott tetőn egy gyertyaláng

világít... ketten lépdelnek óvatosan, veszik szét az üszkös gerendákat... cserkészek. Balra mozgás. Tömlőt cipelnek. Egy citerázó hangot hallok: „De nem 'og beszakadni?“ Megismerem a hangot (de nem mondom meg, ki volt)... cserkészek. Velünk szemközt, a fehér füstön át homályos alakok mozognak. A csövezetőkön átkiabál, „kik azok?“... „Cserkészek“ hallatszik a válasz.

Amint egy kicsit derengeni kezd, látom ám, hogy a cserkészek mind fent vannak a falon, egy kivételével, az is a polgármesternek ad felvilágosításokat. Iyüh! — mondok: Megettük volna a tüzet, ha egy pár „stramm“ rajjal vonulhattunk volna ki.

* * *

Epilogus... „A szónokot számosan üdvözlük“. „A lelkes életmentőt a tömeg vállára vette“. „A bátor tüzoltót a tömeg lelkesen megéljenezte“. Igaz, hogy volt ilyesmiben is részünk, sok-sok jel mutatta, hogy a cserkészekre ezentúl Szentendrén más szemmel fognak nézni, de hogy jó munkát végeztünk, azt a következő eset szemmeláthatólag tanúsítja.

A tüzoltás utáni napon, szeretett főparancsnokunk ebéd után ledült a díványra, hogy némileg helyreépítse az eltüzoltott éjszakát. Egyszerre felébred, megnézi óráját s némi csodálkozással látja, hogy éjjel mult el egy órával. Mit tehetett mást, folytatta azt, amit abbahagyott, azzal a különbséggel, hogy immár a puhább helyet, az ógyat választotta.

Tábori kis Lexikon.

Alom. Bogarakból, korhadt faágakból és tuskékból álló fekvőhely, melynek likacsai levegővel telvék. Indiából származik, hol a fakírok használják önkínzás céljából. Az Alommal semmiféle vonatkozásban sem áll. (Közmondás: nincsen Alom tövis nélkül.)

Abránd. Önmosogató csajka, öngyilkos fülbemáshó, szájba repült sültgalamb, sikló a Dunától a táborba stb.

Bab. A könyvek szerint vagy zöld, vagy száraz. Az előbbi eddig még ismeretlen. A tudomány még nem derítette ki, hogy lesz a virágból mindjárt száraz bab.

Elemek. A cserkész legnagyobb ellenségei: 1. A föld ásásánál kő, menetelésnél por, fekvésnél sár alakjában jelentkezik. 2. A tűz, a) a tűzhelyben kialszik és füstöl, b) az erdőt meggyújtja. 3. A víz: fürdésnél iszap, sátorban eső alakjában, a kútban egyáltalán nem fordul elő. Csajkáiban paprikásan felmelegítve leves néven szerepel. Előrelátó cserkészek a levegőben függesztik fel és erdőgések alkalmával hirtelen lebecsátják. 4. A levegő: Ez az, ami vagy nagyon meleg, vagy nagyon hideg, de sohasem olyan, amilyennek lennie kellene. 5. Villanylámpaelemek, csak nappal és gazdájuk tudtán kívül működnek, — telefonaelemek: próbálja meg előbb, azután beszéljen.

Éjjeli riadó. Egészségügyi sétahangverseny a verőcei parkban trombitakíséret mellett. Estélyi ruha kötelező.

Park, parkirozott terület. Dróttal körülkerített pusztaság. Parkirozni: Vesd össze csörtetés, Vad Bivaly cikkeinket.

Az első tisztli-tábor. (Tétény, 1914.)

Indulás előtt.

(1922. Nagytábor.)

Táborozás! Varázslatos csudás szó te, melyre megdobban a szíve, elszorul a torka szerte az országban száz és száz testvérnek: lázas izgalom fog el neved hallatára. Tarka álmok, tábori képek pillangó módjára kergetik egymást lelkemben: tábortűz, takarodó, holdvilág, napsugár, zöld erdő, madárdal, játékzaj, víg kacaj, zászlók lobogása, kürtök harsogása, víg nóta, őrködés, munka és imádság . . . milyen gazdag élet, milyen szép egy élet! Szinte öntudatlanul, mozdulni, lépni, járni kezdek, nagy buzgóság, tennivágyás visz, ragad magával, azt hiszem, máris a táborban vagyok.

A tábor keresztje.

Táborozás, te édes emléke a Vág harsogásának, a Tatra kéklő csúcsainak, Garam zúgásának, a Bakony büszke bérceinek, táborozás, komor téli napoknak egy verőfénye, magyar nyomornak megédesítője, turáni atoknak nagy feledtetője, csillagtalan magyar éjszakák pislogó világa: itt vagy, Isten hozott, köszöntlek! Mennyi tenger szeretet, mennyi édes gond, számító tervelés, makacs akarat méhéből születesz meg! Milyen szép leszel, milyen jó leszel! Harcoltunk, küzdöttünk érted: diadalt ül benned a férfi-akarat.

Annál szebb leszel te, minél szebbek vagyunk mi. Oh, legyünk hát szépek, erősek, tiszták, munkások, egymást szeretők! Versenyt, cserkészturnát hirdetek most néktek: azé a diadal, aki a leg hamarabb találja el a más gondolatát, aki a legtöbb örömet okozza testvéreinek, aki

legbuzgóbb a szolgáló szeretetben. A diadalmas szeretet az én hitem, és ez az én hitem, az én erőm. Megvizsgálom magam: ami szép, ami jó, ami érték és ami erő van bennem: áldozatként mindmind a tábornak, az igazi jó, ifjú magyarok közös életének az oltárára rakom. Szép tábort, jó tábort akarok, rajta van a lelkem! Szép tábort, jó tábort akar az a sok testvér is, akik velem együtt közös földanya hív pázsitos ölére, közös kék ég takar védősátor gyanánt hús édes napon át, közös bajvívások, közös nagy küzdelmek, közös nagy diadalok boldog öröme vár . . .

Testvér, a tábor nincs, a tábort teremteni kell, olyan lesz, amilyen te vagy, amilyen én vagyok. Magyarország ma nincs, meg kell teremteni, olyan lesz az, amilyen a mi cserkész táborunk.

Ezzel a szent hitttel és szent akarással szedjük a sátorfát, verjük fel új tábort az Ur 1922. évében Nógrád-Verőcén.

Major Dezső.

Csapatunk és a magyar cserkészmozgalom.

A vázolt intenzív belső élet mellett csapatunknak számos alkalmá volt kifelé való működésre is.

Ide tartoznak mindenekelőtt a sűrűn végzett *szolgálatok*, amelyekkel iskolánknak, hazánknak, egyházunknak és a társadalomnak rendelkezésére álltunk és amelyekről fentebb szoltunk.

Kezdettől fogva tevékenyen résztvettünk a Magyar Cserkész Szövetség megalapításában és munkájában. Csapatunk alapító parancsnoka ott volt 1913-ban a legelső megbeszéléseken, amelyekből a Magyar Cserkész Szövetség kinőtt, részt vett a Magyar Őrszemmel (a fővárosi iskolák idegenszemléi cserkészmozgalma) folytatott tárgyalásokon és a kompromisszummal létrejött Magyar Cserkész-Őrszem-Szövetség megalakításában.

Az első vezetők végigtanulták az első BRKIE-beli vezetőtanfolyamot 1913 elején és egész csapatunk ott volt a Pál-völgyben az első csapatösszevonáson.

A háború alatt állandó összeköttetésben voltunk a Magyar Cserkészek Háborús Bizottságával, melyet a működésében szünetelő Szövetség pótlására alapítottak a budapesti csapatok, de ebben nem vittünk vezető szerepet, kiküldötteink csak a csapat informálására szorítottak.

1918-ban az összeomlás után újra tevékenyen megindult a Szövetség alakuló munkája. Csapatunk ismét erősen kivette részét ebből a munkából is és irányító szerepet vitt a Szövetségen belül is érvényesülni akaró radikális és szocialista elemekkel szemben, az Istenhez és hazához való hűségnek a cserkészfoglalommal való meghagyása és a Szövetség szellemi vezetése érdekében. E törekvéseknek a forradalom és kommuné vetett véget. Az 1919 őszén új alapokon meginduló szövetségi munka elejétől ott találta soraiban csapatunk tagjait. Sik parancsnokon kívül, ki a Szövetségnek megalakulása óta előbb társelnöke, majd egy éven át elnöke, utóbb másirányú elfoglaltsága miatt lemondván, tiszteletbeli tagja lett, 1919 óta az Országos Intéző Bizottság tagjai voltak csapatunkból: Neuhauser Frigyes k. r. tanár, dr. Mócsy János, dr. Major Dezső, Sztrilich Pál cserkészvezetők. E két utóbbi az országos cserkész-vezetési bizottság tagjai is. Dr. Molnár Frigyes öreg cserkészünk 1922 óta a Szövetség orsz. külügyi főtitkára. Munkánkban mindenkor tartottuk magunkat a Szövetség irányításához és annak közös szerepléseiben teljes erőnkkel vettünk mindig részt. (L. a fentebbieket.)

A magyar cserkészlet irányításában való részvételünket, amelyet mindig kötelességünknek éreztünk, legszebben mutatja a magyar cserkészirodalomban vitt hatalmas szerepünk.

Sik Sándor: Cikkek és költemények a Zászlónkban, Életben, Katholikus Szemlében stb. „A cserkészlet paedagógiai értéke“ (Magyar Középiszkola, 1916.), „Magyar cserkészlet fogadalmá, törvényei, próbái“ (1920.), szerkesztette a Magyar cserkészletvezetők könyvét (munkatársai csapatunktól: dr. Bátori József, Major Dezső, dr. Mócsy János, Nagy József, Sztrilich Pál). — *Sik-Major-Mócsy*: A piarista cserkész kiskatéja. — *Major Dezső*: Őrsvezetők könyve, II-ik kiadás. Cikkei a Budapesti Hírlapban, Magyar Cserkészben, Ifjúsági Testnevelésben. — *Sztrilich Pál-Mócsy János*: A cserkészsegítségnyújtás kiskatéja, III-ik kiadás. Tábori munkák. — *Mócsy János*: Cserkészfizika és kémia. — *Spilenberg György*: A magyar cserkész daloskönyve, II-ik kiadás. — *Horváth György, Molnár Frigyes, Holl Albert* cikkei a Magyar Cserkészben. — *Hesz István* cikke a Nyugatmagyarországi cs. lapban. — (Sztrilich-Mócsy két füzeté a Der Weisse Ritter-Verlag kiadásában Berlinben is megjelent.) — *Erzbrucker Aladár* k. r. tanár, csapatunk tisztje, írta a legismertebb cserkész-szindarabot is: „Erdő mellett nem jó lakni“, avagy a „Bakony haramiája“. Magyar cserkész könyvei. — Megjelenében van *Harangi László* öregcserkészünk cserkész-vígjátéka is: A két arabus. — Ezekon kívül *Sik* parancsnoktól való a szövetségi induló (Fiúk, föl a fejjel...) is.

A magyar cserkészmunkában nem egy téren kezdeményezők voltunk és

Csapatunk és a Magyar Cserkész Szövetség.

Csapatunk és a cserkész-irodalom.

nem egy ma már általános szokást mi honosítottunk meg. Nevezetesebb kezdemények: a rendszeres őrvezető-képzés, a rendes tisztitáborok bevezetése, az első magyar cserkész sí-tábor, az első sátoros külföldi mozgótábor, különpróbák (Kiskáté, Sztrilich Pál), karikás tábori tűzhely, nagyobb távolságra használható heliográf, távolra való Morse-gyakorlatok, vetítettképes előadásra való diaprojektív lemezek (kölcsonadásra is), rendszeres vízi életmentési gyakorlatok, a Foerster-féle erkölcsi megbeszélések módszere.

A tíz év folyamán sok csapattal végeztünk közös munkát és jutottunk szoros cserkészbajtársi viszonyba; elsősorban természetesen a legrégebb csapatokkal, akikkel kezdettől együttműködés és kölcsönös támogatás jellemezte barátságunkat.

A 3. sz. Regnum Marianum csapathoz fűznek a legrégebb szájak: az első cserkészbajtorozás, a tutajbajtorozás kedves emlékei, valamint a következő évi tátrai közös bajtorozás. Az 1. sz. Berkle, a 4. sz. Bik, az 5. Keg és a 7. sz. „Erős Gusztáv” csapatokkal a bajtársi viszonyt a háború alapozta meg, amikor a sanyarú körülményeket egymás kölcsönös támogatásával (sátor, főzőedény) igyekeztünk legyőzni. E csapatokkal szinte lelki közösségbe hozott a sok együttesen végzett háborús szolgálat, kölcsönös bajtorlátogatások és egymás csapatmunkájának figyelemmel kísérése.

Csapatunk
és más
csapatok.

De amint szélesedett a mozgalom és fejlődött a csapatunk, egyre több csapattal vesszük fel a barátságos érintkezés fonálát. A 14.- és esztergomi „Hollók”-kal 1922 távmorzézésünk alkamával, a 25. sz. Sz. Imre csapattal, valamint a 85. székesfehérvári „Zrínyi”-ekkel a nagybajtor intim közelsége, a kiskunfélegyházi 177. sz. „Mikes” és a váci piarista csapattal az együtt eltöltött bajtorozások pecsételték meg a jó barátságot. A miskolci 69. „Baross Gábor”, az egri „Dobó” és „Bornemissza” csapat mozgótáboraink hathatós támogatásával tette emlékezetessé nevét.

A sí-táborból.

...Útban vagyunk hazafelé. Az egy hét letelt, haza kell menni. Megtanultuk a cserkészbajtársi szellemet a gyakorlatban fokozottan megvalósítani. Nélkülöztünk kényelmet, puhaságot s „túrtük a hideget s mindent ami edz”. Most szerencsésen végére értünk, egészségben, haj nélkül és sorakozunk a holdfénynél a barakk előtt éjjel egy órakor. Még egy utolsó búcsúpillantás az erdei blokkházra s megindul a hosszú menet.

Egy hegygerincen megáll a raj. Pihenő. Major Dezső parancsnok előlép s beszélni kezd. Beszélni kezd Sztrilich Tamás cserkészisztinktőről, aki a háborúban elesett s a mi rajunk kegyeletből az ő nevét viseli.

Hallgatjuk a parancsnok úr beszédét, amelyben a bajtárs, a cserkészisztiktárs állít emléket cserkészcsapatunk egyik legöregebb tisztjének. Lelkünkbe idézi: most van hat éve annak, hogy Valaki utolsóinak maradt, mint szakaszának parancsnoka a Kárpátokban, a visszavonulást fedezni. Most van hat éve, hogy valaki a hideg januári éjszakában szétlőtt térdekkkel feküdt a két rajvonal között. Most van hat éve, hogy Valaki a hideg januári éjszakában megfagyott: ez a valaki Sztrilich Tamás tisztünk volt, aki, mivel a haladók sokat látnak és gondolnak, biztosan reánk is gondolt, azokra a cserkészekre, akik az ő nyomába fogunk lépni. Mi mindenre gondolhatott egy cserkész akkor, amikor mindenkitől elhagyatva tudta, hogy nincs mentség... A kötelességteljesítés áldozatokat is kíván, készüljünk fel az áldozatokra... Szinte rikítóan világít a hold, messziről kibontakozik a főhegy Mátra s hangtalanul, némelyikünk könnyes szemmel, indulunk tovább, s úgy érezzük, hogy sem a hátizsák, sem a vállrövetett sí nem olyan nehéz, mint ahogy eddig éreztük.

(Sztrilich Pál.)

Allandóan iparkodtunk, hogy mint egyik legöregebb csapat, segítségére legyünk a fiatalabbaknak. Folyóirat, diapozitív-, felszerelés-kölcsönzés, valamint szakkérdésekben való tanácsadás bő alkalmat nyújtott nekünk, hogy a cserkészbajtársiasságot a valóságban is megvalósítsuk s valamennyi csapatban, kik hozzánk fordultak, jó emléket hagyjunk hátra.

Kezdetről fogva átláttuk a *külfölddel való érintkezés* nagy nemzeti előnyét is. Amikor alkalom kínálkozott, iparkodtunk ezirányban munkálkodni.

Számos alkalommal végeztünk tolmácsi és kalauzi szolgálatot átutazó külföldieknek, cserkészeket ellátással is megvendégtünk. A semleges külföldre (Hollandia) cserkészpropaganda céljából több száz magyar cserkészfényképet juttattunk, részben ilyen célt szolgált még a háború alatt megjelent cserkészlevelezőlap-sorozatunk is. 1922-ben csapatunk parancsnoka, dr. Sik Sándor, a Cserkészszövetség megbízásából részt vett a Párisban megtartott nemzetközi cserkészösszejövetelen. 1923-ban dr. Molnár Frigyes, öregcsapatunk

Csapatunk
és a
külföld.

Öregcserkészeink Rómában.

tagja, a Cserkészszövetség külügyi főtítkára lett s mint ilyen, nemcsak levélbeli érintkezésben van az összes országokkal, hanem mint külügyi főtítkár beutazta Angliát, Németországot, Olaszországot, Franciaországot és Angliában résztvett a tiszképző tábor, a Gíllvepark, tanfolyamán. Ugyanezen a nyáron az öreg csapatunk 6 tagja szép utazást végzett Olaszországon és Anglián keresztül. A legközvetlenebb érintkezésbe a külfölddel, a külföldi mozgótáborot végző rajunk került, akik Ausztrián és Németországon keresztül sok-sok cserkessel és nem cserkessel jutottak érintkezésbe s az onnan küldött levelek tanúsítják, hogy kellemes emlékeket hagytak hátra.

A külföldhöz való viszonyunkhoz tartozik még az a tény, hogy csapatunk vezetői a külföldre is eljutott cserkész szakirodalom terén erősen érdekelve vannak; így nemrég jelent meg a Sztrilich—Mócsy: „Tábori munkák“ Berlinben s a „Vezetők könyve“, melynek létrejöttében csapatunknak szép része van, a pápa Ő szentsége elé is eljutott.

Öreg cserkészek.

Csapatunk munkájának eredményét talán legkézzelfoghatóbban mutatja az a körülmény, hogy a csapatból az érettségi után kikerültek egy tekintélyes része továbbra is megmaradt a csapat kötelékében. Ezekből alakult meg, hosszas kísérletezés után 1921-ben az *Öregcserkész csapat* Sik Sándor parancsnoksága alatt. Az első fogadalom 1922 áprilisában volt az Apáca-teleken, amikor 45 fiatal férfi esküdt fel a cserkészeszmékre. Egyrésztük egyetemi hallgató, másrésztük idősebb korú, családos emberek is akadnak közöttük. A csapat munkája hármasszoros irányú volt. A rátermettebbek a fiatal csapat vezetésében és kiképzésében vettek élénk részt (ezekből alakult meg 1923 szeptemberében csapatunk *Tisztikara*); az egész csapat havonként egyszer komoly megbeszélésekből álló gyűlésre, évenként négyszer szentáldozásra, néhányszor kirándulásra jött össze. A csapat egyrésze hetenkinti összejövetelekkel rendszeres klubéletet is él. Ez utóbbi egy cserkészbarát-klub formális megalapítására vezetett. Az öregek nagy szeretettel kísérik a csapat munkáját, kirándulásokon és táborokban szívesen vesznek részt; az 1922.-i verőcei táborban külön öregrajt alkottak Major vezetése alatt, külön programmal, külön sátorral. Közülök többen a Szövetség munkájában élénk tevékenységet fejtenek ki.

Melyik volt szebb?

/Tábori rigmusok./

Öreg cserkész:

Hölgyek és urak, fiúk, lányok,
Szerencsés jónapot kívánok,
No meg egy kis figyelmet is.
Ha talán nehezen megy is.
Mert, — bár fatális egy dolog —
De én most szavalni fogok.
A parnok úr t. i. rám üzent:
»Öreg úr, föllép itt ma kend!
A vének közül mutatóba,
Mint öreg cserkész, öreg róka«.

Jó! — mondok —, jó, én szavalok.
/Parancs, parancs! — cserkész vagyok!/
De mondhatom, hogy nem könnyű dolog,
Mivelhogy az van szabva rám,
Hogy őszintén elmondanám:
Táboraink díszes sorában,
Melyekben boldog részt vehettem
/Mint ifjú cserkész hajdanában,
Utóbb vénségtől vénhedetten!/
Legjobban melyiket szerettem?
Legjobban melyiket szerettem?

Bajban vagyok, mindenkép bajban,
Rám súlyos kérdés nehezül:
Mint Jókai megírta hajdan:
Melyiket a kilenc közül,
Helyesebben a tíz vagy húsz közül?

Hát lássuk csak: a multba nézni,
Emlékezni tudok-e még?
Tudnám-e vajjon felidézni
A nagytáborok szellemét?
Szívem, szívem /csipje a mókus!/
Szívem felétek háborog:
Hókusz, pókusz és matyimókusz!
Jelenjete meg táborok!

/A tutajtábor megjelenik./

Öreg cserkész:

Mi ez? Káprázik a szemem?
Hisz én ezt . . . én ezt . . . ismerem!

Tutajtábor /tótkalappal, evezővel/
Suhanó habokra, bérci magasságra,
Sikló tutajokra, sebes vízű Vágra,
Várrom-koronázta szirtek homlokára,

Emlékszel-e cserkész, emlékszel-e rája?
 Várfalakat láttál — félig romba hulltak —
 Hallgatva temetni szentelt magyar multat.
 Míg ontotta reánk könnyeit a zápor.
 Itt vagyok, eljöttem én, a tutajtábor.
 Locsogott a zápor, zizegett a szalma,
 Megtörött mirajtunk zápor bús hatalma
 Pedig be-benézett a deszkanyíláson,
 Leste, hogy savanyú képeket is lásson.
 De csak akkor akadt köztünk búskomorra,
 Ha egy Wodacseknek lógott le az orra.
 Kátrányos deszkától kopott ruhafótok,
 Hosszú evezővel vitézkedő tótok,
 S te, ki első próbán nekünk teret adtál,
 Vág völgye, azóta de messze szakadtál.
 De jön még az óra, a várt, az esengett!
 S ahogy Alsókubin templomában zengett,
 (Sírt, aki hallgatta büszke, szép hazáján,)
 Zendül még ott Himnusz magyar cserkész száján.

Tátrai tábor /zergeszarvas bottal, fenyőággal/ :
 Ahol fürge zerge szökken szirtek lépcséjére,
 Csorbatónak csendesülve hallgat tiszta mélye,
 Hol a buggyanó források csacsogva csevegnek,
 S tarpataki vizesés ver dalt a rengetegnek,
 A Garamnak partja mellett fenyves erdők sátra,
 Onnan küldi ölelését, csókot küld a Táttra.
 Friss, ropogós, hideg csókját, mit Ót-tó vidékén
 A hógolyók cuppantottak hócsatárok képén.
 Lágy ölelést, mint minő volt sajt puha pólyája:
 Ugyan, ki ne emlékeznék a parenicára?
 És hogy ittunk zsendicét is, nem felejjük azt ám!
 Hej, sokan megemlegették! Nem mindjárt, de aztán.
 Így állok én előttetek, én, breznói tábor,
 Azt hiszem, hogy legény voltam én is, a javából.

Szentjakabi tábor /kis teknővel, akáclobbal/ :
 Szentjakabi tónak tenyérvnyi a tükre,
 Abban itat néha gazdák lova, ökre.
 Fürdik a cserkész is jó néhány magával,
 Küzködik az iszap illatos szagával,
 Melytől orra szája, ugyancsak fanyalog.
 Onnan jövök éppen, magam lábán, gyalog.
 Mert ott tanultunk meg magunk lábán állni,
 Pici sátorunkban összebújva hálgni.
 Egyedül először. S ha nem is volt prima,
 Nem akadt ott senki, aki azért rína.
 Csak a cudar felhő rítt ránk szaporázva,
 Csurgott a nyakunkba, sátorba és házba.
 Szárazon nem maradt ottan cserkész bőre,
 Hej, nem vala szükség mosdani teknőre.
 De mi fel se vettük időnek esélyét,

Gyönyörrel hallgattuk Nagy Sándor meséjét.
Üdvözöllek fiuk, kicsinyek és nagyok,
Én első önálló táborotok vagyok.

4. Szobi tábor /csirketollal, panganéttal/ :

Emlékezzünk régiekről,
Malomkertbe bójöttekről.
Szobi tábor akkor lettem,
Patak partján, ott születtem.
Híres ama patak árja,
Róla köztünk monda járja.
Nem is róla, a vizéről,
Hanem arról az izéről . . .
Sárkány volt-e avagy hydra,
Avagy talán mégis vidra?
Tán csak ama derék Tóni
Tudna talán hozzászó'ni
Hanem csirkénk volt valódi,
Sok lett tőle ott maródi,
Mikor négy óraker délben
Ama híres díszében
A húsával együtt kapták . . .
De hallgatok inkább. Hapták! /Tiszteleg./

5. Környei tábor /vállán lepedővel/ :

Én is legény voltam, mégpedig javából.
Eljöttem közzétek én, környei tábor.
Kietlen tóparton egyedül tanyáztam,
Sátorbontó széllel első nap csatáztam.
Tó sima hátára én nyeret vetettem,
Csónak-hozta hússal fiaim ettettem.
Csónakon jött hozzánk a tábor élése,
Tág cserkészgyomornak ízletes bélése.
S mikor a sötétség már a fákra kúszott,
Máshol minden ember paplan alá csúszott,
Akkor kerekedtünk talpra, igazába,
Lopódzva osontunk ki az éjszakába.
Csellel vagy erővel egymást megelőzni,
Karral avagy fővel az ellent legyőzni.
Éjjel hadijáték első vala akkor,
Emlegeti Környét ezért késő aggkor.

6 Szemesi tábor /vitorlarúddal/ :

Kékellő Balaton hullámszik csendesen,
Tábor voltam én is: Balatonszemesen.
Fürdik a holdvilág kéklő Balatonban,
Szegény cserkésztábor nem fürdik azonban.
Sötét volt az égbolt, vén Badacsony mögött,
Még a magas ég is ellenünk esküdött :
Minden reggel újra morcos képet öltött,
Zuhogott a zápor, szélvihar üvöltött.
Fürdés helyett nyakig gombolkozva fáztunk,

De azért, mint illik, kacagtunk, ha áztunk.
 Szél a Balatont is ellenünk terelte,
 A szegény vitorlást majd hogy el nem nyelte.
 Hát az utolsó nap! Amikor a zápor
 El akart söpörni Szemes falujából!
 Szegény cserkészfiúk, bármi vigak. fürgék,
 Sátortól sátorig úsztak, mint az ürgék,
 Mégis kiláboltunk baj nélkül belőle,
 Testünk is, lelkünk is erősebb lett tőle.
 Küzdelmes, nehéz volt a szemesi tábor,
 De cserkész=munka volt, mégpedig javából!

7. Sárkányi tábor /tejeskannával, rúdon/ :

Fürdik a holdvilág az ég tengerében,
 Ott vagyok én otthon, Bakony erdejében,
 Hol a holdsugarban lebben a lomb árnya,
 Mozdul mese-manók pici tündérszárnya.
 Jaj, de az erdőnek vad rémei vannak,
 Vérszomjas vadkanok csörtetve rohannak ;
 Fák között az éjben, mintha futva szállna,
 Megriadt cserkésznek éji pongyolája,
 Aki lóhalálban rohan sátorába,
 Sztrilich vadkan úr, hej' nem ér a nyomába!
 Segítségért kiált amott, — meg kell őni! —
 Ingadozó lábbal a szegény Musconi.
 Hát a remek út ott, mely a tóra vezet!
 Visszaidéz mindent a gyors emlékezet,
 Amely engemet most, a bakonyi tábort,
 Testestől-lelkestől elétek varázsol.

8. Csurgói tábor /muflonfejfel/.

Emlékszel-e reám, kenyeres pajtásom?
 Gaja partja mellett volt táborozásom.
 Csurgói vidéken, patak partja mellett
 Ami a szívünknek, szemnek-szájnak kellett,
 Károlyi gróf urunk jóvolta megadta,
 Mint gyermeket atyja, a cserkészt fogadta.
 Élnék még eszedben, regényes muflonok?
 Hegytetőn virrasztó, büszke telefonok?
 Az a pompás fürdő, amott, a bodajki!
 Kékülve vacogtak a cserkészek ajki!
 Kinek benne lógott csak az egyik lába,
 Megvette a hideg a kánikulába.
 És kivált, amitől még orcáink égnek,
 Szíves szeretete szúnyog nemzetségnek.
 Mert azok a cserkészt mód nélkül becézték,
 Orcáit, kezeit csókokkal tetézték.
 Hiába szabódék, sarokba szoríták,
 Szunyogbőr-álarccal képét elboríták.
 S mely szúnyog csak egynek kóstolta a háját,
 Nyalja ma is, tudom, utánunk a száját.

9. Verőcei tábor /csajkával, fürdőköpenyeggel?/

Itt vagyok barátim, szorítsatok kezet!
 Én, nem is egy tábor: táborgyülekezet.
 Száz vala meg ötven — apraja és nagyja,
 Kiknek én Verőcén voltam édesatyja.
 Vén Migazzi tövén volt kettős tűzfészek,
 Hej, hogy vitézkedtek a konyhaművészek!
 Hát a mosogatás még csak! Uramfia!
 Egész csajkaerdő, egész ármádia!
 Hát csolnakflottilánk, melyhez a Dunára
 Fürdeni. csodálni csapatunk lejára?
 Ottan lubickoltak, meddig a szem ellát.
 Telefonos testőr vigyázta a »Bellá«-t.
 Moccanni a tolvaj éber őrtől nem mert:
 Dehogy loptak holmit, legfeljebb ha embert.
 S ha az est a fákat fátyolába vonta,
 Lelke a cserkésznek szírmot akkor bonta.
 Tábortúze lángján lobogott fel kedve,
 Lenge füstnek kékje lebegett merengve.
 Ereje, reménye, minden álma, vágya:
 Csengő dalok árján, tárogató szárnyán,
 Illatozva ömlött szét az éjszakába.

10. Sztara-Voda /tűzoltó=baltával/ :

Adj Isten jó estét! Itt vagyok én is:
 Annyi fiatal közt elkel egy vén is!
 Vén legény volnék, de a javából,
 Én, Sztara-Voda, tisztí tábor.
 Ki látott már kérem alássan
 Tizenhárom tisztet egy rakáson?
 Űlt a parancsnok szilvafa alján,
 Tisztek a jobbán, tiszték a balján,
 Meg nem áll a szó, hogyha elkezdik,
 Estétől hajnalig, hajnaltól estig.
 Hogy mulik az óra! Hogy surran az éj!
 Mennyi okos szó és mennyi kedély!
 S feledhetnék-e, kik általélték
 Szentendrei tűzvész fölséges éjét!
 S melynek csodájára fél falu járt:
 Dr. Molnár Frici monokliját!
 Rövid is voltam, okos is, vén is,
 De ugye szép voltam, bajtársak, én is?

11. Mozgótáborozás /betöppan nagy felszereléssel, óriási hátzissákkal/ :

Adj Isten, én is megjöttem,
 Négerszínre napsütötten.
 Nem turista, nem is vándor:
 Én vagyok a mozgótábor.
 Messze sok földet bejártam,
 Többnyire csak gyalog jártam.

Gyalog bizony,
 Legfeljebb, ha autóbuszon,
 Villamoson, vonaton,
 Apostoli lovakon,
 S a vén Duna széles hátán
 Délceg cserkész- csolnakon.

Ha megáztam, meg nem fáztam,
 A Schaffberget is megmásztam,
 Hógolyóval gurigáztam,
 Büszkén néztem szertesztét,
 Láttam Mondsee-t, Atter-see-t,
 München fényét, Bécsnek kormát
 És a Dachstein büszke ormát,
 Hol napfényben csillogó
 Az örök jég és a hó.

Amint látni a súlypontom
 A hátamon hordozom, /hátizsákját mutatja/
 Mégse roppan össze csontom,
 Mert gyomrom jól gondozom.
 Nem fürödtünk tejbe, vajba,
 Ez igaz.

De nem voltunk sosem bajba,
 És nem kaptunk azon hajba,
 Hogy ki kapott, ki nem kapott,
 Harmadik pótporciót,
 Mert hogy olykor az is vót.

Voltunk szerbek, voltunk dánok,
 Harcias amerikánok,
 Egyszer néztek taliánnak,
 Svéd és bolgár daliának,
 Idehaza végesvégül
 Legeslegfőbb dicsőségül
 Krokodilok vadászának.

Utazgattunk, evezgettünk,
 Szelek szárnyán ereszkedtünk,
 Öreg Duna habjain,
 Fürge flottánk padjain.
 Végre mégis partot értünk,
 Mieinkhez hazatértünk,
 Hova szívünk szeretettel
 Mindig visszadobogott.
 De meghordtuk becsülettel
 Három ország határán a
 Háromszínű lobogót.

/Rövid szünet után./

Verőce : Nos, hát melyikünk a szebb?
 Tátra : Melyikünk a kedvesebb?
 Szentjakab : Hamar mondj ítéletet!
 Tutajtábor : Melyikünket szereted?

Öreg cserkész : Jaj, nagyon oda vagyok !
 Kutya=nehéz egy dolog!
 Vág! Tutaj! Edes! Legelső!
 De a Tátra, az csodás!
 Szentjakab, első magunké!
 Szob : legelső nagyszabás!
 Itt a tájék volt a szebb,
 Ott a fürdés kedvesebb,
 Itt a sátrak voltak jobbak,
 Ott a játék, ott a koszt,
 Ami kis baj akadt itt=ott,
 Se nem szoroz, se nem oszt.
 Telfességgel megkukultam,
 Választani nem tudok :
 Mind a tíz oly édes emlék,
 Mind a tíztől jobb vagyok.
 Nem tudom én, melyik volt szebb,
 Melyik dicsőbb, melyik nagyobb,
 Csak áldom az Istenemet,
 Amért én is cserkész vagyok.

Búcsúszó.

(A Sztrilich Tamás-raj 1923.-i külföldi vándortáborának naplójából.)

Köszönet a búcsúszó. Köszönet mindenkinek, aki jó lélekkel iparkodott táborozási célunkat megközelíteni, aki a kellemetlen percekben és nehéz órákban saját kényelmét legyőzte, aki jókedvével és igénytelenségével példaképünk volt.

Nehéz feladat előtt állottunk: merni merészet és nagyot! Igénybe vette minden erőnket a távolságokkal való küzdés, az ismeretlen nehézségekkel való harc, de legyőztük őket, — győztünk!

Az Isten ígéjével és az anyai szeretet jelével átadott nemzeti zászlót makulátlanul hoztuk haza. Becsületet szereztünk a zászlónak és a magyar névnek. A legnagyobb dicséret talán az, amit a bajor cserkészek vezetője mondott nekem, itt Pesten, mikor a Németországban járt magyar csapatokról volt szó: „Ihr seid solche gevesen, wie wir uns die wirkliche Pfadfinder vorstellen“ — „Igazi cserkészek“ voltatok, vagy legalább igyekeztetek azok lenni. És ezt, tudjátok, mikor éreztem legjobban? — Nem az újságokban közölt életmentéskor, nem a derekasan véghezvitt díszmenetek és tisztelgők után, hanem akkor, mikor holtrafáradva kikötöttünk este a mosonyi cserkésztábor mellett, mikor a sötétben nekikezdve a sátorverésnek, hallottuk, hogy vendéglátóinknak kis csapatukkal díszes tábortűzet kell rendezniök a jószágigazgató tiszteletére: ti akkor azon fáradtan átmentetek a tábortűzhöz és másfél órán át pattogott a nóta — közben volt, akit ülve nyomott el az álom — de mindezt vidáman, jó lélekkel, cserkészmódra tettétek. Ez az eset nem alkalmas újságcikknek, de én sokkal értékesebbnek tartom, mint tíz schaffbergi mentést és büszke vagyok rátok.

A tábornak vége. Jutalmat, dicséretet nyilvánosan mi nem osztunk. Ti jól tudjátok, kik a legderekabbak.

A zászlót szeplőtelenül meghoztuk. De vessétek emlékezetetekbe, hogy a zászló szimbólum: a haladásnak, a harcnak, az előretörésnek szimbóluma. Nem kell neki pihenés, tespedés, mert lelankad. A zászló csak úgy szép, ha lobog: Ha van, ami lobogtassa.

Rajta fiúk, lobogtassátok!

Lobogjon a cserkészzászló: cserkészlelketek szelétől, tetterőtök fuvallatától, jó célért, jó munkára, Isten dicsőségére.

Sztrilich Pál.